

JUTRO

Le forze italiane vittoriose a Candia

Qualche centinaio di prigionieri e abbondante bottino — Un cacciatorpediniere e tre altri piroscafi affondati

Il Quartier Generale delle Forze Arma-
te comunica in data del 30 maggio il se-
guente bollettino di guerra n. 359:
Nella notte sul 30 nostre formazioni aeree hanno bombardato gli impianti portuali di La Valetta (Malt).

In Africa settentrionale, attività di artiglierie e di pattuglie nel settore di Tobruk. Nostre formazioni aeree hanno bombardato impianti e navi nemiche nel porto di Tobruk: sono state affondate due navi ausiliarie ed un piroscapo da tre mila tonnellate; è stato distrutto un deposito carburante. Altri reparti aerei hanno colpito concentramenti di automezzi e depositi di munizioni nei pressi della piazza. La nostra caccia ha intercettato velivoli britannici che tentavano raggiungere Bengasi. Due apparecchi nemici sono stati abbattuti.

A Creta le nostre forze di sbarco hanno attaccato l'avversario catturando qualche centinaio di prigionieri ed abbondante bottino di armi e munizioni. Le operazioni continuano con valido appoggio dei nostri reparti aerei. Le forze navali nemiche, ripetutamente attaccate dalla nostra aviazione nel Mediterraneo orientale, come citato nel bollettino di ieri, si stanno precipitosamente ritirando verso Alessandria sottoposte alla continua offesa aerea. Il cacciatorpediniere nemico »Hawarden« gravemente colpito dai nostri velivoli è saltato in aria. Sono in corso le operazioni di recupero del naufraghi. Finora ne sono stati raccolti 229 di cui 26 gravemente feriti.

Durante la navigazione di un convoglio è stato affondato — per siluramento — al sud di Siracusa il »Conte Rosso«. La maggior parte delle truppe è stata salvata.

Nell'Africa orientale il nemico appoggiato dall'aviazione ha nuovamente attaccato il nostro ridotto di Uolcheffit (Nord di Gondar) prontamente contrattaccato dalle nostre truppe è stato respinto con gravi perdite.

Slava I. Grenadirskega polka

Ljubljana, 30. maja

Polk Sardinjskih grenadirjev, eden najslavnejših polkov Italijanske oborožene Sile praznuje svojo slavo na današnji dan. Tokrat je naneslo, da praznujejo grenadirji na svoji junaki poti slavo v beli Ljubljani, v njihovi novi garniziji. Svojo vsakoletno slavo praznujejo grenadirji v spomin na junake podvige polka in za slavo domovine padlih junakov. Od svoje ga obstoja se je polk Sardinjskih grenadirjev častno izkazal v številnih bojih, za katere je bil ponovno odlikovan. Stara polkovna zastava, ki zgovorno priča o mnogih hudih bojih, je okrašena z dvema zlatima, dvema srebrnima in eno bronasto kolajno. Grenadirji sami spadajo med najstasitejše vojaške Italijanske Arma-
de in je razumljivo, da so koj ob svojem prihodu v Ljubljani zbudili občo pozornost in občudovanje.

Vojašnica na Poljanski cesti, koder sedaj domujejo Sardinjski grenadirji, je bila za današnjo slovesnost vsa praznična. Skrbno urejeno razsežno dvorišče so od vhoda do polovice zastavili stasiti vojak, pred njimi z desne in leve sta bila postavljena dva odra za častne goste in častnike. Zgoraj po sredi pa je stal improviziran oltar, pri katerem je vojni kurat opravil obrede. V polkrog okrog oltarja je bilo razpostavljeno orožje vseh vrst zoper zračne napade; priznati je treba, da vse to moderno orožje, v točenem redu polkrožno razpostavljeno, ni bilo le značilen dekorativni zaključek slavnostnega prostora, temveč je hkrati zbujačo vse zaupanje v armado, ki ga uporablja. Strogo sliki, ki so jo tvorili strumno postrojeni grenadirji, lepo opremljena in z zelenjem okrašena častna odra, točen red v razpostavljenem bojem orožju ter slehernemu predmetu v bližini, čistost, pedantna, kakršna je bila v resnici po vsem velikem prostoru, to vse se je združevalo v prav dostojanstveno podobo, ki so jo učinkovito pozivljali grenadirji, odeti v slikovite stariške uniforme prvih Savojskih grenadirjev, ki so bili za častne straže ob obeh odrih ter po dva in dva z leve in desne oltarja. V črno, drugi v belo uniformo opravljeni, z visokimi kosmatimi kučmami pokriti, opasani s starniskimi sabljami, ob nogah nasajene puške, vse originalno so stali na svojih mestih mrko in nepremično, da so zbujači nehoti vtis moči svojega polka, v časih, ko so še osebo junastvo, sablja in puška, ki jo je bilo treba nabiti spredaj skozi cev, predstavljali tako silo, kakor jo danes vešedsetonski bojni stroji,

tanki in letala. In te slikovite, neme priče so posredovale slavo in čast grenadirskega polka od davnih časov do današnjega dne, ko so stali tisočih teh stasitih dečkov, odetih v sivzelene obleke z šlemi na glavah v dolgih vrstah, tesno drug ob drugem...

Snažen okvir vsemu slavnostnemu dogajanju na dvorišču so tvorili trikraki objekti vojašnice, okrašeni z mnogimi trobojnicami in znaki polka, rdečimi zastavami z belo plamenasto topovsko kroglo po sredi.

Točno ob 11.15 so bili na odrih zbrani vsi vojaški dostojanstveniki in gostje; slavnost se je pričela z obredom pri oltarju, ki ga je prav diskretno spremljala polkovna godba sredi med vojak z cerkvenoglasbo.

Na častnem odru so bili komendant Armadnega zbora Eksk. General Mario Robotti, podprefekt komm. Bista kot zastopnik Visokega Komisarja Eksk. Graziolija, škof dr. Gregor Rožman, komandant Divizije Eksk. General Orlando, brigadni General Eksk. Alagio, milični general Eksk. Tallinucci, konzul De Turreis, rektor univerze dr. Matija Slavič, župan dr. Jure Adlešič, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia.

Po opravljenih molitvah je godba zaigrala Gounodovo »Ave Maria«, zatem pa je komendant na čelu polka nagovoril vojaške s kratkim govorom, po vojaško, da so besede udarjale ko strel. Podal je kratko sliko vseh junastev, ki jih ima polk za seboj, se spomnil mrtvih junakov in naštel številna, za polk slavnostna boja polja od vseh početkov Sardinjskih grenadirjev preko prve in sedanje vojne do poslednjega junaka podviga v Albaniji. Kakor vedno, bo polk tudi v bodoče vsak čas pripravljen boriti in žrtvovati se za veličino in slavo Imperija. Zagotovil je, da bodo vojak I. Grenadirskega polka vselej tudi prvi v tekmovalstvu za veličino Imperija, za čast in slavo Kralja in Cesarja ter Duceja. Njegov vzklil Kralju in Duceju je našel stoteren odmev.

Pod vodstvom vojaškega kapelnika je ves polk zapeel Kraljevo himno, nato Fašistično, Giovinezzo, himno Savoia in himno Imperia. S tem je bila slavnost v čast prapora Sardinjskih grenadirjev končana. Navzoči so čestitali komandantu nakar so v zvokih polkovne godbe zapustili vojašnico med špalirjem vojakov slovečega polka imenitnih Sardinjskih grenadirjev. Nad izhodom jih je opozarjal velik napis: Crederre, Obbedire, Combattere, deviza grenadirjev, Veruj, ubogaj, bojuj.

Italijanske sile zmagujejo na Kreti

Nekaj sto ujetnikov in velik plen — Sovražni rušilec in še tri druge ladje potopljeni

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 30. maja naslednje 359. vojno poročilo:

Ponoči na 30. maja so italijanske letalske formacije bombardirale pristaniške naprave v La Valetti na Malti.

V Severni Afriki so bili na odseku pri Tobruku v akciji topništvu in izvidniške čete. Italijanske letalske formacije so bombardirale pristaniške naprave in sovražne ladje v luki Tobruk: Dve pomožni ladji in en 2000-tonski parnik so bili potopljene; uničeno je bilo neko skladišče goriva. Druge letalske formacije so bombardirale zbirališča motoriziranih čet

ter skladišča municije v bližini trdnjavev. Italijanska lovska letala so prestregla britanska letala, ki so poskušala napasti Benghazi: dve sovražni letali sta bili sestreljeni.

Na Kreti so naše izkrcevalne formacije napadle nasprotnika ter ujele nekaj sto ujetnikov ter zaplenile znatno količino orožja ter municije. Operacije se nadaljujejo ob učinkoviti podpori letalskih formacij.

Sovražne pomorske sile, ki so bile ponovno večkrat napadene od italijanskega letalstva na vzhodnem Sredozemskem morju, kakor je bilo že javljeno v včeršnjem komuniqueju, se z vso naglico

umikajo proti Aleksandriji. Naša letala jih neprestano bombardirajo. Sovražni rušilec »Hawarden«, ki je bil hudo zadet od naših letal, je eksplodiral. V teku so reševalne operacije. Doslej je bilo potopljenih iz morja 229 mornarjev, med katerimi jih je 26 hudo ranjenih. Med plovbo v nekem konvoju je bil parnik »Conte Rosso« južno od Sirakuze potopjen in potopljen. Pretežni del posadke je rešen.

V Vzhodni Afriki je sovražnik s podporo letalstva znova napadel našo postojanko pri Uolheffitu severno od Gondarja. Naše čete so v protinapadu sovražnika odbile ter mu prizadele hude izgube.

Schmeling ranjen

Berlin, 30. maja. Ir. Z merodajnega mesta označujejo kot netočne vesti inozemskih listov, ki so javljali, da je bil bivši boksarski svetovni prvak Max Schmeling na Kreti ujet, pozneje pa na begu ustrelen. Dejansko je Schmeling, ki služi pri padalcih, sodeloval pri prvem napadu na Kreto in sicer pri Kandiji. Schmeling je bil v boju lažje ranjen, pozneje pa je zbolel na neki tropski bolezn, zaradi česar so ga prepeljali v vojaško bolnišnico. Njegovo stanje ne daje povoda za vznemirjenje.

Pesimistična presoja položaja v Londonu

Berlin, 30. maja. d. Sedaj tudi že angleški listi pišejo zelo pesimistično o položaju na Kreti. »Daily Herald« poudarja pri tem, da je z nemškimi prodorom v vzhodno Sredozemlje položaj vsega angleškega imperija oslabilen. Nastala je nova nevarnost za angleške kolonije in izhodišča dobav na vzhodu. Hitler, pravi list, prizadeva z uspehom škodo angleškemu ugledu, ker prodira vedno dalje s svojo vojsko.

Vojna na morju

New York, 30. maja. d. Po tukajšnjih informacijah je bilo na Atlantiku zopet potopljenih 5 angleških parnikov oziroma takih, ki so pluli v angleški službi. Med drugimi je bil potopljen 8300-tonski parnik »Wellington«, 7300-tonski »City of Winterton« in 12.100-tonska norveška petrolejska ladja »Pelagose«.

New York, 30. maja. rs. Tu se je zadržal brazilski parnik »Buarque«, ki ima na krovu 38 rešenih mornarjev z angleške trgovske ladje »Ena de Larrinaga«, ki jo je nedavno potopila na severnem Atlantiku neka podmornica.

Washington, 30. maja. rs. Ameriški listi poročajo, da se je lord Mountbatten, nečak angleškega kralja in poveljnik potopljene angleške ladje »Kelly« rešil.

Sanghaj, 30. maja. rs. Angleško-indijski poštni urad poroča, da se pošta, poslana med 13. novembrom in 22. decembrom iz Indije v Anglijo, izgubila. Najbrže so bile ladje, ki so jo prevažale, potopljene.

Reševanje posadke potopljenega parnika

New York, 30. maja. d. »United Press« poroča iz Washingtona, da je ameriška obalna stražna ladja »General Green«, ki je pred nekoliko dnevi rešila 30 brodolomcev potopljene britanske tovarne ladje »Marconi«, dobila ponoven nalog, naj gre iskat še nadaljnjih 60 posadke. »Marconi« je ena izmed osmih angleških tovarnih ladij, ki jih je potopila nemška križarka »Bismarck«.

Letalski boji nad Anglijo

New York, 30. maja. d. O letalskih napadih na Anglijo v noč od srede na četrtek poroča »Associated Press«, da je šlo za prvi težji napad po tisihi zadnjih 12 dni. V nekem južnovzhodnem obalnem mestu so sovražna letala povzročila veliko škodo ter ubila mnogo ljudi, med njimi župana in njegovo ženo. V ozemlju pri Liverpoolu je tudi prišlo do hudega napada, vendar so bile javljene le malenkostne izgube. Razen tega so bili izvršeni napadi na britansko vzhodno obalo in na severno Irsko. Dve nemški letali sta bili sestreljeni in sicer en bombnik nad Anglijo, neko drugo bojno letalo pa nad francosko obalo. San Sebastian, 30. maja, ir. Uradni angleški komunikacije javlja, da so sovražna letala tudi preteklo noč razvijala aktivnost nad Anglijo. Bombe so bile vržene predvsem na neki kraj v srednji Angliji.

Angleški odpor na Kreti str

Nemški padalci so zavzeli glavno mesto Kandijo in tamošnje letališče

Berlin, 30. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje službeno poročilo:

Operacije za zasedbo angleške utrjene postojanke Kreti, ki so se pričele 20. maja z izkrcanjem močnih oddelkov iz letal, se bližajo svojemu zaključku.

Sovražni odpor se je povsod zrušil. Močna napadalna vojska, sestavljena iz padalskih in planinskih oddelkov je po hudih bojih ob pekoči vročini in v najtežjih terenskih okoliščinah porazila in razpršila sovražnika. Združenje s padalskimi lovci pri Rethimoonu, ki so držali svoje postojanke več nego 8 dni napram močni sovražni premoči, je doseženo.

Padalski lovci so na trdovratnem sovražnem odporu zavzeli mesto in letališče Heraklion (Kandija), poveljujoči general grških čet pri Heraklionu je ponudil kapitulacijo.

Nemško letalstvo je podpiralo boje z neprestanimi napadi na umikajoče se sovražne kolone na pohoju, zbirališča čet in uporabna gnezda. Oddelki bojnih, strmo-glavih in rušilnih letal so v valovitih napadih docela uničili angleške in grške oddelke čet.

V podporanju naših operacij po italijanskih silah z morja in iz zraka, pri čemer so se posebno odlikovali z najhujšimi nastopmi italijanski torpedni čolni, so se 28. maja popoldne italijanske čete izkrcale v vzhodnem delu Kreti, odkoder od tedaj naglo prodirajo proti zapadu.

Ostanki razpršenih Angležev beže, zasledovani od naših čet, proti južni obali z namenom, da se izognejo z nočnim vkrcanjem na ladje nadaljnjih bojev. Zajetih je bilo mnogo ujetnikov ter zaplenjenega mnogo materijala, med drugim številna oklopna in motorna vozila, 30 lahkih in težkih topov, kakor tudi velike zaloge. Nemški in italijanski vojni ujetniki so bili osvobojeni.

Nemška bojna letala so v morskoi ozirni pri Casu napadla angleške vojne ladje in so potopila dva rušilca. Stremoglavec so uničili v vodovzu 1.600 tonami, kakor tudi eno obalno ladjo ter eno obalno ladjo ter eno stražno ladjo.

V Severni Afriki obojestransko udeleževanje topništva in izvidniških oddelkov pri Tobruku.

Na morju okrog Anglije so bojna letala zapadno od Pentland Firtha hudo poškodovale velik tovarni parnik z bombnim zadetkom v polno.

Zadnjo noč so bombardirali letalci kljub neugodnemu vremenu pristaniške naprave na angleški južni obali.

Patrolna ladja, ki je bila pred francosko obalo napadena od treh angleških brzih čolnov, je s topovskim ognjem enega izmed njih potopila ter druga tako močno poškodovala, da je treba računati z njegovo izgubo.

Sovražnik ni niti podnevi niti ponoči prišel nad nemško ozemlje.

Pri uspešnih bojih na prelazu Halfaya v severni Afriki sta se posebno odlikovala poveljnik oklopne polka podpolkovnik Cramer, in poročnik topniškega polka Jung.

V bojih na Kreti so bili ranjeni nemški vojaki na tako zverinski način in iznakaženi, kakor se je to v poteku sedanje vojne doslej primerilo samo v bojnem pohodu proti Poljski.

Nemška vojska bo z vsemi sredstvi skrbela za ohranitev dostojnosti in viteštva borbe. Z najstrožjo kaznijo bo zaradi tega nastopila proti oddelkom, ki so odgovorni za ta barbarska iznakaženja, ali prebivalcem, ki so jih krivili.

Nobenega dvoma ni, da je prav tako nemška miselnost kakor lazivna trditelj angleškega ministrskega predsednika Churchill, češ, da so nemški vojniki odkakovali v nasprotnikovih uniformah v glavnem kriva teh bestialnosti.

Kritičen položaj Angležev na Kreti

Berlin, 30. maja. d. Po porazu pri Kaneji so angleške čete na Kreti v tako težavem položaju, da so podvzele že vse ukrepe, da se po morju umaknejo pred nadaljnjim nemškim prodorom.

Beirut, 30. maja. s. Vesti iz Egipta kažejo, da se osamljeni oddelki grških, angleških in avstralskih vojakov, ki so se umaknili pred nemškimi četami s področja okrog Kandije in Kaneje, skušajo z malimi ribiškimi čolni in drugimi ladjami rešiti z otoka. Doslej do Kreti ni prodrla nobena angleška ladja, ki bi lahko rešila vsaj nekaj angleških čet. Večje število ribiških čolnov, s katerimi so se te čete umaknile z otoka, tava po morju. Doslej je neki angleški rušilec spravlil na varno šele 17 Avstralcov pod poveljstvom nekega častnika, ki jih je našel v nekem takem čolnu. Spravil jih je v Egipt.

Ti vojaki pripovedujejo sedaj, kako je bilo na Kreti. Častnik ni mogel zamolčati svojega občudovanja, sijajne organizacije nemških padalskih oddelkov, ki jih je sam opazoval, kako so se spuščali na zemljo, se urejali v formacije in prodirali proti angleškim in grškim postojankam. Na zemljo so se spuščali neprestano v velikih skupinah. Pristajali so na vsakršnem terenu in tudi v gorah, kjer se je sleherni akcija padalcev doslej smatrala za nemogočo.

Križarka »York« potopljena

Berlin, 30. maja. d. Angleška admiraliteta naknadno priznava, da je bila angleška križarka »York« v nadaljnjih letalskih napadih ob obali Kreti potopljena. Poročilo pravi, da je bila po poškodbah, ki jih je prešla v prejšnjih napadih, »York« odvadena zaradi popravila v zaliv Suda, kjer pa je bila izpostavljena novim neobičajno močnim letalskim napadom. Več bomb je ladjo direktno pogodilo, tako da se je končno potopila. Poročilo admiralitete potrjuje točnost nemških službenih vojnih poročil. Vojno poročilo z dne 20. maja je namreč javilo, da so nemški strmo-glavci potopili v zalivu Suda križarko tipa »York«.

Nemška letala napadajo angleške čete

Berlin, 30. maja, ir. Kakor javlja DNE, so včeraj nemška bojna letala bombardirala edince angleške vojske na Kreti ter so ob obalah Kreti potopila neko angleško torpedovko. Bojna, bombna in strmo-glavna letala so z velikim uspehom napadla formacije angleške vojske južno od Retima. Koncentracije vojske in motorna vozila so bila bombardirana in obstreljevana s strojnica-mi.

Sovražnosti med Anglijo in Francijo

Protest francoske vlade zaradi bombardiranja mest v Tunisu in Siriji

Vichy, 30. maja. d. Francosko javno mnenje kaže neobičajno vznemirjenje zaradi napada angleških letal na pristanišče Sfax v Tunisu. Francoski krogi ugotavljajo, da morajo ponovno kršitve francoskih pravic po Angliji prej ali slej povzročiti psihološko reakcijo med francoskim narodom.

Zaradi bombardiranja pristanišča Sfax po angleških letalih je vložila francoska vlada preko Washingtona pri angleški vladi energičen protest.

Iz Bejruta javljajo, da so angleška letala večer bombardirala mesto Homs v Siriji. Bombe so padle v bližino kolodvora, ne da bi povzročile škodo. Ena oseba je bila ubita.

Objava angleške vlade, da smatra Anglija odsele Sirijo in Libanon kot sovražno ozemlje, bo imela za posledico, da bodo odsele židovskih begunci in Angliji iz Turčije v Palestino potovali po morju iz Aleksandrije in ne več po kopnem preko Sirije.

Berlin, 30. maja. s. Nemški tisk živahno komentira novi angleški napad na Francijo. Listi objavljajo obširna poročila o napadu na Sfax v Tunisu ter ugotavljajo, da predstavlja nov člen v vrsti atentatov, s katerimi se Anglija znaša nad svojo bivšo zavzevno, ki jo hoče ustrahovati. Poskusi Angležev, da bi izvajali pritisk na Francijo, so do sedaj in njihovih vzrokov ni treba dolgo iskati, doslej pa so Angleži dosegli le nasprotni učinek. V Franciji je zaradi njih prišla le še bolj do izraza volja, da bi branili svoj imperij in svojo suverenost. O tem pričajo zadnje vesti iz Sirije, kjer je neki francoski lovec sestrelil eno angleško letalo. Računati je s tem, da tudi napad na Sfax ne bo imel drugih posledic. Sprito nesrečnega razvoja položaja na Kreti, pravi »Deutsche Allgemeine Zeitung«, si Anglija prizadeva, da bi kakorkoli rešila svoj prestiž, čeprav mora pri tem seči po zločinu dejanjih.

O napadu na Sfax beleži današnje »Diplomatische-politische Korrespondenz«, da predstavlja ta incident nov dokaz, kako Anglija razume spoštovanje mednarodnih pravic. Dejansko je angleško geslo: Postopati brez obzira, kadarkoli in kjerkoli je to v prilog angleški stvari. V Tunisu se je sedaj ponovil nič več in nič manj kakor primer »Altmarka« iz Norveške, ena izmed najhujših kršitev nevtralnosti in reziranja osnovnih določb mednarodnega prava.

Madrid, 30. maja. d. Bombardiranje Tunisa po angleških silah je v vsem Maroku, Tunisu in Alžiru izzvalo ogorčenje. Pri obstreljevanju je bila zadeta francoska ladja »Rebelas« in je bilo ranjenih osem mož posadke. Oblasti so odredile poostrevo protiletalske obrambe zlasti v Casablanci in Bizerti. Angleži so bile obstreljevali naj-

prej italijanske trgovske ladje pred Tunisom izven suverenih voda Tunisa in tudi luko samo, dasi tam ni bilo italijanskih ladij.

Amsterdam, 30. maja. ir. Angleški listi izražajo danes zahtevo po angleški okupaciji Sirije. »Daily Telegraph« izraža mnenje, da je treba Angliji v sedanjem trenutku doseči viden uspeh, zlasti, če Nemci zasedejo Kreta. »News Chronicle« poudarja važnost Sirije ter pravi, da bi bila zasedba Sirije za Anglijo neprecenljivega pomena.

Stockholm, 30. maja. d. Tukajšnji listi poročajo, da je londonsko radio izdal posebno poročilo o dogodkih v tuniški luki Sfax. Ker so tuniške oblasti dovolile sovražnim ladjam operacije v tuniških vodah ter zatočišče v tamošnjih lukah, je britansko letalstvo 28. maja bombardiralo v luki Sfax neko ladjo ter jo zažgalo. Poročila iz Vichija pravijo, da je v tem primeru šlo za neko francosko in ne italijansko ladjo, dodaja pa vendar, da se je ladja ta čas zatekla v pristanišče Sfax. V Londonu trdijo, da ima krivdo na tem samo vichijska vlada, ker je bila že poučena, da Velika Britanija nezasedeni Franciji ne more priznati pravic in prednost nevtralne države, ker je v Londonu že prišlo obvestilo, da se sovražnik poslužuje tuniških luk in da njegove ladje operirajo v tuniških vodah.

Francosko-nemško sodelovanje

Budimpešta, 30. maja. d. Tukajšnje poveljstvo glasilu »Pester Lloyd« objavlja posebno poročilo iz Vichija, v katerem poudarja, da se psihološki temelji za nemško-francosko sodelovanje v preteklih mesecih niso ravno okrepili. Obžalovati je, piše list, da se to vprašanje ne da končno javno rešiti, dokler ni nesporno urejeno neko drugo vprašanje. Kdor pozna francoski narod in mu je odkrito naklonjen, bo razumel razočaranje Francozov, ker kljub popolni predaji orožja niso dosegli miru in ga bržkone ne bodo, dokler ne bo vojna kot celota popolnoma končana.

Naraščajoč uvoz iz Finske v Rusijo

Helsinki, 30. maja. ir. Kakor javljajo finski listi, presega izvoz blaga iz Finske v Rusijo v zadnjem času uvoz iz Rusije. L. st. vidijo v tem dejstvu dokaz, da vladajo med Rusijo in Finsko tako na političnem, kakor tudi na gospodarskem polju najboljši odnosi.

La festa della bandiera del Reggimento Granatieri

All'austera e guerresca cerimonia presero parte tutte le Autorità civili e militari della Provincia

Stamane il Reggimento dei Granatieri di Sardegna ha festeggiato, con grande solennità la festa della propria bandiera. Alla cerimonia che si è svolta nell'ampio cortile della Caserma del Principe di Piemonte hanno preso parte il Comandante del Corpo d'Armata Ecc. Robotti, il Viceprefetto Blisa quale rappresentante dell'Ecc. Grazioli, assente, perché a Trieste, dove ha presenziato questa mattina al cambio della guardia della Federazione Fascista, il vescovo di Lubiana l'Ecc. dottor Rožman, il Comandante di Divisione Generale Ecc. Orlando, il Generale di Brigata Ecc. Alagio, il Generale della Milizia Ecc. Tallinucci, il rettore magnifico dell'università dott. Slavič, il

Sindaco dott. Adlesić e altri rappresentanti delle Autorità militari e civili.

Il cappellano militare tenente Trotta, celebrò la messa di campo. Di seguito il Comandante del Reggimento in un'austera allocuzione revocò le glorie del Granatieri le cui prime formazioni, costituite da Carlo Emanuele II, combatterono eroicamente già nella guerra di Candia contro i Turchi dal 1645 al 1669 da quando in poi parteciparono ancora ad altre 14 fino all'eroica difesa del monte Cengio nel 1916.

Infine la banda reggimentale intonò gli inni patrii. Alle 11.45, con le presentazioni di congratulazione delle Autorità al Comandante del Reggimento, la guerresca cerimonia ebbe termine al suono festoso della marcia reggimentale.

Disposizioni sui testi scolastici

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, visto il Decreto 11 maggio 1939 n. 5078/IV del Ministero dell'Istruzione del Regno Jugoslavo, considerata l'urgente necessità di provvedere all'approvazione dei libri da usarsi nelle scuole della provincia di Lubiana, ordina:

Art. 1. Nelle scuole di ogni ordine e grado della provincia di Lubiana non potranno usarsi a decorrere dal prossimo anno scolastico libri di letture, antologie, manuali e libri di testo in genere che non siano stati approvati dall'Alto Commissario.

Tutte le approvazioni precedentemente accordate sulla base delle disposizioni finora vigenti sono revocate.

Art. 2. I libri a stampa, della cui approvazione s'intenda chiedere la conferma, do-

vono essere presentati in triplice copia, entro il 31 maggio 1941-XIX alla Divisione IV (Istruzione) dell'Alto Commissariato per la provincia di Lubiana.

I libri non ancora pubblicati di cui si volesse chiedere l'approvazione per l'anno scolastico 1941/42-XX devono essere presentati alla medesima Divisione in tre copie dattilografate entro il 15 agosto 1941-XIX.

Art. 3. Per ciascun libro presentato dovrà essere indicato il tipo di scuola e la classe per cui si chiede l'approvazione.

Art. 4. La presente ordinanza entra in vigore dalla data della sua pubblicazione nel Bollettino Ufficiale per la provincia di Lubiana.

Lubiana, 27 maggio 1941-XIX.

L'Alto Commissario Emilio Grazioli

Sostituzione delle targhe degli automezzi

L'Alto Commissario per la provincia di Lubiana, ritenuta la necessità che gli automezzi della provincia di Lubiana siano forniti di targhe di riconoscimento analoghe a quelle in uso nelle altre provincie italiane, ordina:

Art. 1. Entro il 30 giugno 1941-XIX tutti gli automezzi (autovetture, autocarri, rimorchi, motocicli ecc.), registrati nella provincia di Lubiana, dovranno recare una targa anteriore ed una posteriore del modello prescritto con la sigla »L.B.« seguita dal numero progressivo.

Art. 2. I proprietari degli automezzi di cui all'articolo precedente ritireranno le nuove targhe alla Divisione II dell'Alto Commissariato verso restituzione della targa già in uso.

All'atto della sostituzione delle targhe

sarà apposta, a cura della stessa Divisione, un'annotazione sul libretto di circolazione con l'indicazione del nuovo numero assegnato all'automezzo.

Art. 3. A partire dal 15 giugno 1941-XIX non potranno circolare automezzi, neppure se muniti delle licenze speciali finora accordate o che verranno in seguito, fino tale data concesse, se non saranno muniti delle nuove targhe contemplate all'articolo 1.

Art. 4. I contravventori alla presente ordinanza, che entra in vigore dalla data della sua pubblicazione nel Bollettino Ufficiale per la provincia di Lubiana, saranno puniti a termine di legge e le licenze di circolazione saranno senz'altro revocate.

Lubiana, 27 maggio 1941-XIX.

L'Alto Commissario Emilio Grazioli

La circolazione di automezzi parzialmente libera

L'Alto Commissariato per la Provincia di Lubiana comunica in data del 29 maggio:

A partire dal 1 giugno a. c. tutti gli automezzi adibiti solamente al trasporto di cose possono liberamente circolare senza essere tenuti a chiedere la speciale autorizzazione.

In tale categoria rientrano: gli autocar-

ri, i rimorchi, i motofurgoncini e veicoli adibiti a servizi speciali (autoambulanza, furgoni postali, vigili al fuoco ecc.).

Il disco tricolore e la licenza speciale finora in vigore, a partire dal 1 giugno non saranno più validi e si ordina pertanto ai rispettivi detentori di restituirli non più tardi del 10 giugno (Div. VIII). Un tanto vale sia per le autorizzazioni rilasciate dall'Autorità Militare che Civile.

Odredba o šolskih knjigah

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino na podlagi odločbe prosvetnega ministrstva bivše jugoslovanske države šteje 5078-IV z dne 11. maja 1939 in upošteva, da je potrebno, da uredi odobranje knjig za rabo v šolah Ljubljanske pokrajine, odreja:

Cl. 1. V šolah vseh vrst in vseh stopenj v Ljubljanski pokrajini se pečenjski prihodnjim šolskim letom ne bodo smele več uporabljati citanke, antologije, priročniki in vobče učne knjige, ki jih ni odobrili Visoki komisarjat.

Vse prejšnje, po dosedaj veljavnih predpisih izdane odobritve se razveljavljajo.

Cl. 2. Knjige, za katere se namerava prositi potrditev odobritve, se morajo

predložiti v treh primerkih do vstetega 10. junija 1941-XIX prosvetnemu (IV.) oddelku Visokega komisarjata za Ljubljansko pokrajino.

Se ne izdane knjige, glede katerih bi se nameravala prositi odobritev za šolsko leto 1941-24-XX, se morajo predložiti istemu oddelku v treh tipkanih izvodih do vstetega 15. avgusta 1941-XIX.

Cl. 3. Za vsako predloženo knjigo se morajo navesti vrsta šole in razredi, za katere naj se odobri.

Cl. 4. Ta naredba stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 27. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Zamenjava avtomobilskih evidenčnih tablic

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, smatrajoč za potrebno, da so motorna vozila Ljubljanske pokrajine opremljena s spoznavnimi tablicami, kakršne so v drugih italijanskih pokrajinah, odreja:

Cl. 1. Od 30. junija 1941-XIX dalje bodo morala vsa motorna vozila (osebni avtomobili in avtobusi, tovorni avtomobili, vlačila, motorna kolesa itd.), ki so registrirana v Ljubljanski pokrajini, nositi sprednjo in zadnjo tablico predpisne oblike z znakom »L. B.« in zaporedno številko.

Cl. 2. Lastniki motornih vozil, omenjenih v prednjem členu, dobijo nove tablice pri II. oddelku Visokega komisarjata in vrnejo dosedanje tablice.

Ob nadomestitvi tablic se pri istem oddelku vpiše v prometno knjižico pripomba z navedbo nove številke, ki se je določila motornemu vozilu.

Cl. 3. Od 15. junija 1941-XIX dalje ne bodo smele več voziti motorna vozila, niti če bi bila opremljena s posebnimi dovolilnicami, ki so se jim že izdale ali se jim dotej še izdajo, če ne bodo imela nove tablice po členu 1.

Cl. 4. Kršitelji te naredbe, ki stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo po določbah zakona in se jim hkrati odvzame prometna dovolilnica.

Ljubljana, dne 27. maja 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Avtomobilski promet deloma spet prost

Visoki Komisarjat je objavil dne 29. maja:

Od 1. junija t. l. dalje se vrši promet z omini avtomobilskimi sredstvi, ki se uporabljajo samo za prevoz blaga, prosto in za nje ni treba več prositi posebne dovolila.

Sem spadajo: tovorni avtomobili, remorkerji, avtofurgoni in vsa motorna vozila za posebne prevoze (rešilni vozovi,

poštni avtomobili, motorna vozila požarnih bramb itd.).

Dosedanja dovolila in trobojni znaki prestanjo veljati z 31. majem t. l., vse te je vrniti najkasneje do 10. junija t. l. Visokemu Komisarjatu za Ljubljansko pokrajino (odd. VIII) ne glede na to, ali so bili izdani v pristojnosti Visokega (ozroma prejšnjega Kr. Civilnega Komisarjata ali vojaških oblasti).

Novačenje za ameriško vojno mornarico

New York, 30. maja. d. Urad za novačenje je včeraj drugič v teku 10 dni objavil poziv za novačenje 35.000 prostovoljcev v starosti med 17 in 30 leti za takojšen vstop v službo ameriške mornarice. Pogoj za sprejem v mornarico so bili to pot znatno omiljeni.

Ameriška oporišča na Antilih

Antigua, 30. maja. d. Tu je bila podpisana pogodba, s katero daje Anglija v najem Ameriki nekoliko oporišč na antilskem otoku Antigii. Sporazum je v imenu angleškega kralja podpisal tamonjski britanski guverner, v imenu vlade Zedinjenih držav pa ameriški konzul na otoku Barbadosu.

Gospodarstvo

Gospodarsko sodelovanje Hrvatske z Italijo

Grof Volpi di Misurata je imel kot predsednik italijansko-hrvatske gospodarske komisije v četrtek dva dolga prisrčna razgovora s poglavitnikom dr. Pavelićem. Razgovora sta se nanašala na vprašanja, ki se tičejo skupnih gospodarskih interesov Italije in Hrvatske ter sta potekala v duhu razumevanja in prijateljstva. Grof Volpi je imel nato še razgovore s tehničnimi uradniki hrvatskih ministrstev in vodilni hrvatski osebno. Razgovori so se nanašali med drugim na možnost sodelovanja trgovskega prometa med Italijo in Hrvatsko, na ureditev gospodarskega življenja v Dalmaciji, gradnjo cest na Hrvatskem ter na izrabo vodnih sil za pridobivanje električne energije. Proučeno je bilo tudi vprašanje uvedbe kliranga med Italijo in Hrvatsko poleg ostalih vprašanj, ki se nanašajo na medsebojno sodelovanje v pogledu valutnega vprašanja. Prihodnje dni bodo odpravili v Rim delegati Hrvat-

ske vlade, da se podrobno pogajajo o teh vprašanjih.

V smislu dogovora, ki je bil sklenjen v Zagrebu, bo skupna italijansko-hrvatska komisija uredila gospodarsko življenje Dalmacije in Reške pokrajine s tem, da bo državljani obeh držav zagotovila poenostavljen postopek za hitrejšo izmenjavo blaga. Posebna komisija se bo bavila z vprašanjem gradnje cest v hrvatskih pokrajinah po finančnem načrtu, ki ga je hrvatska vlada že odobrila. Pri izvajanju tega načrta bodo nudili svojo pomoč italijanski tehnični strokovnjaki. Ta komisija bo proučila tudi vprašanje izkoriščanja vodnih sil s posebnim ozirom na možnost elektrifikacije železnic.

Valutno sodelovanje je predvideno na osnovi, da bo določena stalna relacija med italijansko liro in novo hrvatsko valutno enoto, ki se bo nazivala kruna. Na tej osnovi bo urejen tudi klirinški plačilni promet med Italijo in Hrvatsko.

Preskrba Italije s kruhom

Dunajski »Südsüd Echo« prinaša od svojega rimskega dopisnika zanimiv članek o preskrbi Italije s kruhom. Pisec navaja, da so kruh in testenine v Italiji osnova celotne prehrane. Povprečna potrošnja kruha znaša okrog 170 kg na prebivalca na leto. Kar je mnogo več nego v državah ostale Evrope.

V borbi za gospodarsko neodvisnost je Italiji uspelo postopno zmanjšati potrebo uvoza žita in je že pred izbruhom vojne žitna produkcija narasla na povprečno 80.000 milijonov metrskih stotov letno, kar ustreza celotni potrebi konzuma. Povečanje produkcije ni bilo doseženo samo s pridobitvijo novih kulturnih površin v zvezi z melioracijami, temveč še večji meri z intenziviranjem proizvodnje in z uporabo selekcioniranih vrst žita. Poleg tega je Italija že v letih gospodarske krize uvedla neki državní žitni monopol in je pričela ustvarjati žitne rezerve. Vsem tem ukrepom je pripisovati, da neugodne vremenske razmere v lanskem letu niso prinesle, kakor v prejšnjih časih, katastrofalne letine in je pridelek pšenice dosegel navzlic temu 70 milijonov metrskih stotov.

Na drugi strani pa ima Italija tudi precejšnje rezerve, ki bi omogočale kritje potrebe konzuma do nove letine. Navzlic temu je Italija o pravem času uvedla tudi štednjo s pšenično moko. Lanska letina koruze je bila v nasprotju s pšenično letino zelo obilna in je dala 35 milijonov metrskih stotov. Pšenična letina, ki je prinesla 70 milijonov metrskih stotov, bi sama zadostovala za kritje 80% letne potrošnje. Da se omogoči z razpoložljivo količino lanske letine kritje potrošnje do nove letine, je Italija že v novembru predpisala obvezno dodajanje koruzne moke tja do nove letine. Tudi v najtežjih mesecih pred novo letino ne more priti do pomanjkanja krušnega žita. Zaradi tega Italija tudi ni bila primorana uvesti krušne karte in se po vsej Italiji dobi kruh v poljubni količini brez nakaznic.

Gospodarske vesti iz Hrvatske

Po ustanovitvi Državnega vjerskejskega zavoda, ki je prevzel posle podružnic Državne hipotekarne banke na področju Hrvatske, in po ustanovitvi Hrvatske državne banke, ki je prevzela posle Narodne banke, pripravljajo sedaj v hrvatskem trgovinskem ministruvstvu ustanovitve tretjega državnega zavoda, in sicer državnega zavoda za pozavarovanje.

Kakor poroča zagrebški gospodarski dnevnik »Hrvatsko gospodarstvo«, je sedaj najvažnejša naloga Hrvatske državne banke, da pripravi vse potrebno za čim prejšnjo zamenjavo dinarskih novčanic v nove novčance »Hrvatske državne banke«. Glede obkroga nemških »Reichskreditkassenscheine« in italijanskih lir so v teku pogajanja, da bi se ta tuja plačilna sredstva lahko uporabila za kritje trgovinskih obveznosti Hrvatske nasproti Nemčiji in Italiji.

Pri zagrebški borzi za blago in vrednote je bil pred tedni postavljen za komisarja prof. dr. Mirko Laner, za njegovega namestnika pa dr. Aleksander Hondl. Zaradi prezaoplenosti dr. Lanerja, ki vodi trgovinski oddelk ministruvstva za obrt, trgovino in industrijo, je sedaj imenovan za komisarja dr. Hondl, za njegovega namestnika pa dr. Joško Jerić. V prihodnjih dneh bo sklican borzni svet, da pripravljajo o vprašanju obnove poslovanja zagrebške borze. Verjetno je, da bo pričela zagrebška borza v kratkem poslovati z nekaterimi vrednotami.

Hrvatski gospodarski svet, ki ga sestavlja predstavnik zbornice, je bil te dni izpolnjen z odposlanci gospodarskih zbornic iz Osijeka, Sarajeva, Banjaluke in Dubrovnika.

V ministruvstvu za narodno gospodarstvo vrše priprave za organizacijo hrvatskega združenstva po načelu razdelitve dela, specializacije in racionalizacije. V načrtu je ustanovitev ene same državne zadrzne zveze, ki bo revizijski organ združenstva. Tej zadrzni zvezi naj bi stal na strani gospodarsko-zadrzne zveze, kot organ ministruvstva za narodno gospodarstvo. Prevladuje mišljenje, da je treba revizijsko poslovanje ločiti od blagovnega in denarnega poslovanja zadrzne zveze, tako da bi imela državna zadrzna zveza zgolj revizijske posle in bi se poleg te zveze ustanovile še poslovne zveze.

Gospodarske vesti

»Trgovci in nakup življenjskih potrebščin.« — »Trgovskega lista« posnemamo: Ker že dolgo blago ne išče več kupca, temveč kupec blago, je potrebno, da se vsi ravnaajo v pravcu racionaliranja življenjskih potrebščin na ta način, da kupujejo samo pri svojih trgovcih ter ne hodijo od trgovine do trgovine. Eni obklevajo vse trgovine zaradi kupčenja blaga, ki je vsem v veliko škodo, drugi pa iz elabe navade, ki je seveda tudi škodljiva. Trgovci, ki zavrača neznane kupce v interesu svojih stalnih odjemalcev, napravi skupnosti veliko uslugo in nihče nima pravice, da bi se zaradi tega pritoževal. Kdor išče blago pri tujem trgovcu, je sumljiv kupčenja blaga in verižništva.

»Obsežna izmenjava blaga med Hrvatsko in Nemčijo.« V teku pogajanj med nemško in hrvatsko delegacijo, ki se vrše

v Zagrebu, je prišlo do sporazuma, ki določa za čas od junija do septembra t. l. medsebojno izmenjavo blaga v vrednosti 1 milijarde dinarjev. Nemčija bo dobavljala Hrvatski industrijske proizvode, Hrvatska pa Nemčiji živila, lesne proizvode in rude. Nemško poslanstvo v Zagrebu je obvestilo hrvatsko vlado, da je nemška vlada o priliki velikih poplav pomladi l. 1940 obljubila bivši jugoslovanski vladi prispevek 100.000 mark. ki ga sedaj stavlja na razpolago Hrvatski. Bivša jugoslovanska vlada je izjavila željo, naj bi Nemčija za ta denar dala bivši Jugoslaviji črpalke, ki se rabijo za odvajanje vode s poplavljenega področja. Nemška vlada je tej želji ugodila. Stroji so sedaj na razpolago hrvatski vladi.

»Gradnja prekopa med Dunavom in Odro.« V novembru 1938 je bil med Nemčijo in takratno Češkoslovaško sklenjen poseben sporazum za gradnjo prekopa med Odro in Dunavom. V tem sporazumu je bilo predvideno, da bosta obe državi zgradili potrebne dele na svojem ozemlju, kanal pa naj bi opravljala mešana češko-nemška družba. Sedaj je prišlo med Nemčijo in češkoslovanskim protektoratom do novega sporazuma o gradnji prekopa Odra—Donava. Po tem novem sporazumu bo nemška država prevzela vse stroške za gradnjo prekopa tudi na področju protektorata, pač pa se je moral zavezati protektorat, da bo nosil stroške za razlivanje potrebnih zemljišč.

Japonski cilji

Hsingking, 30. maja. s. Bivši japonski ministri predsednik general Abae je imel včeraj razgovor z novinarji. Japonsko politiko je ob tej priliki označil z naslednjimi tremi točkami:

1. Glavna naloga Japonske bo tudi v bodoče, da čim prej likvidira spore s Kitajsko.

2. Japonska politika glede Nankinga ostane nespremenjena in vlada v tem pogledu v vsej japonski vladi popolno soglasje.

3. Slehera bojazen, da bi izbruhnila japonsko-ameriška kriza bo ostala neutemeljena, dokler bo Japonska kazala tako odločnost, kakor jo je doslej.

Napetost med Japonsko in Nizozemsko Indijo

Tokio, 30. maja. ir. Uradni zastopnik japonske vlade je včeraj potrdil, da so bila gospodarska pogajanja med Japonsko in Nizozemsko Vzhodno Indijo prekinjena, ker zavzema Nizozemska Indija nespravljive stališče. Čas odhoda japonske delegacije iz Nizozemske Indije še ni določen. pogajanja bi se mogla obnoviti samo tedaj, če bi Nizozemska spremenila svoje sedanjostališče.

Amerika in Japonska

Washington, 30. maja. d. Zunanji minister Hull je izjavil v zvezi z govorom predsednika Roosevelta, da bo ostala ameriška politika nasproti Japonski, kakor tudi razmerje med Zedinjenimi državami in Japonsko nespremenjeno.

Tokio, 30. maja. d. Na posvetovanju z generali je izjavil v sredo japonski vojni minister Tojo, da stoji Japonska pred zelo resnim položajem. Pozval je 15 upokojenih generalov, naj v teh resnih časih posvetijo svoje delo skupni stvari. V nadaljnjem je podal generalom obširno poročilo o položaju v Evropi in na Kitajskem.

Zunanji minister Macuoka je imel včeraj daljši razgovor z nemškim veleposlanikom Ottom. Kakor se je zvedelo sta govorila o mednarodnem položaju, ki je nastal po zadnjem Rooseveltovem govoru. Pozneje je Macuoka sprejel tudi angleškega veleposlanika.

Panamski zunanji minister v Washingtonu

Washington, 30. maja. d. Zunanji minister Hull je imel včeraj daljši razgovor s panamskim zunanjim ministrom, ki se mudi na obisku v Washingtonu. Kakor pravi uradni komentar, se je razgovor nanašal na vprašanja, ki zanimajo obe državi.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 19.30 uri

Sobota 31. maja: ob 19.30: Bog z vami, mlada leta! Premiera. Red Premier-ski.

Nedelja, 1. junija: ob 19.30: Komedija zmešnjav. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek 2. junija: ob 19.30: Bog z vami, mlada leta! Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

★

Drevi ob 19.30 bo v Drami premiera zelo prisrčne in obenem humorne zgodbe, italijanske sodobne igre Camasia in Ollia »Bog z vami, mlada leta!« (»Addio, giovinezza«). V njej sta orisala dramatika spretno opazovano skupino mladih studentov in njihovih delcih ter izrez iz njihovega življenja, v katerem se menjavajo resni prizori z veselimi in nudijo gledalcu prav prijeten večer. Igrali bodo Levajeva, Kralj, Mira Danilova, Gabrijelčičeva, Rakarjeva, P. Juvanova, Slavčeva, Sever, Drenovec, Gregorin, Tiran in Milčinski. Režija je prof. Šesta. Predstava bo za red Premier-ski.

Binkošti v Drami. Na binkoštno nedeljo ob 19.30 bodo uprizorili v Drami »Komedijo zmešnjav«, ki jo je napisal Shakespeare. V tej svoji komediji je pokazal Shakespeare, v kakšne sila neprijetne, a deloma tudi skrajno komične situacije zapadeta dva para dvojčkov, gospodarjev in slug, ki jim nasprotja v značilni pripravi marsikatero past. Vedrost in prešernost, ki jeveja iz tega dela, sta očarali občinstvo ter prinesli delu vse pozornosti vreden uspeh. Na binkoštno ponedeljek ob 19.30 bodo igrali prvo reprizo Camasio-Olliejeve igre v treh dejanjih »Bog z vami, mlada leta!« (»Addio, giovinezza«), zgodbo iz studentovskega življenja. Delce, ki je namenjen predvsem zabavi, a učinkuje prav prikipno s svojimi deloma čustvenimi, deloma humorinimi prizori, bo občinstvu brez dvoma ugajalo. Za obe predstavi veljajo znižane cene od 20 din navzdol.

★

OPERA

Začetek ob 19.30 uri

Sobota, 31. maja: ob 19.30: Baletni večer. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Nedelja, 1. junija: ob 19.30: Princesa in zmaj. Mladinska opereta. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol. ob 19.30: Figarova svatba. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

Ponedeljek, 2. junija: ob 19.30: Faust. Izven.

★

Baletni večer obsega bogat spored, na katerem so skladbe znamenitih skladateljev, kot so Gluck, Ravel, Liszt, Grieg in Novak. Večer obsega plesne karakterne, folklorne in plastične značaja ter klasični balet. Sodelovali bodo vsi baletni solisti (Bravničarjeva, Moharjeva, Remškarjeva, Japljeva) in baletni zbor ter solisti (Golovin, Pilato, Carman in Pogačar). Koreografije sta sestavila šef baleta inž. Golovin in solistalec Boris Pilato. Začetek baletnega večera bo ob 19. ter veljajo znižane cene od 30 din navzdol, na kar opozarjamo.

Binkošti v Operi. Na binkoštno nedeljo popoldne ob 15. bodo uprizorili v Operi ljubko mladinsko igr »Princesa in zmaj«, v kateri je ponazorjen boj pogumnega dečka Jožka s troglavim zmajem. Gozdne živali in bajna bitja, med njimi sedem palčkov, lepi baletni, zabavni dvorni norček, lepa princeska, hudi zmaj in drugi, pripomorejo dejanju do pestrosti. Pevne glasbene točke bodo ostale otrokom v najlepšem spominu. Ob 19. bodo peli Mozartovo opero »Figarova svatba«, katere dejanje je prirejeno po istolimenskem Beaumarchaisovem delu in sega v dobo pred francosko revolucijo ter skriva pod plaščem veseloigre človečanske nazore in stremeljenja, ki jih je do veljave pripeljal prav za prav šele revolucija sama. Mu-zikalno obdelavo te duhovite komedije je lahko kongenialno izoblikoval le komponist take kvalitete kakor je bil Mozart. Na binkoštni ponedeljek ob 19. bodo uprizorili Gounodovo »Faust«, učinkovito opero, katere osnovo tvori dejanje, posneto po Goethejevi istolimenski tragediji. Boj človeka, ki se je zapisal zlem silam, da si je priboril izgubljeno mladost, je podana na globoko dojemljiv način.

Kolesarska dirka iz Gorice v Ljubljano

»Gazzetta della Sport« objavlja na vidnem mestu zanimivo vest o prvi sportni manifestaciji italijanskih kolesarjev v naših krajih. Kolar pise ta sportni dnevnik, so načrt, o izvedbi takšne kolesarske dirke iz Gorice v Ljubljano sprejeli dirkači kakor tudi odlični sportni faktorji z največjim zadoščenjem. Ta dirka naj bi bila dne 20. julija ob udeležbi najboljših profesionalnih dirkačev in tudi vseh boljših vozačev iz kategorije neodvisnih. Proga za zdaj še ni določena natančno, verjetno pa je, da bo šla po najkrajši poti mimo Aidovščine do stare meje ter preko Logaica in Vrhnice v Ljubljano. Kakor zatrjuje list, bodo vse te podrobnosti znane v kratkem.

Naši kolesarji, o katerih smo prav včeraj zapisali nekaj misli, se bodo morda do tedaj tudi zganili ter se poskušali tako ali tako pokazati vsaj pri tej priložnosti.

Na progi Ljubljana - Bloke - Prezid vozi avtobus na binkoštno nedeljo in ponedeljek izredno ob 8. uri zjutraj iz Ljubljane. (—)

F

Skrušeni od bolesti naznanjamo, da je Vsemogočni nenadoma poklical k Sebi našega iskreno ljubljene soproga, zlatega ateka, starega ateka, brata, strica, gospoda

BOBEN JOSIPA

Ob grobu Cirila Pirca

Ljubljana, 30. maja

Kakor smo že včeraj na kratko poročali, je v Ljubljani umrl g. Ciril Pirc, častni mešan in dolgoletni župan kranski. Vest o smrti tega plemenitega, neumorno delavnega moža, ki je vse svoje sile posvetil povzdigu in razmahu svojega rojstnega mesta in napredku domovine, je globoko presunila številne njegove prijatelje in znanke.

Pokojnik je bil iz stare, ugledne kranjske trgovske rodbine. Že njegov oče je bil vnet rodoljub, bil je prvi predsednik Narodne čitalnice in kranjski župan. Po končanih srednješolskih in pravnih študijah je pokojnik prevzel očetovo gospodarstvo, obenem pa je stopil v javno gospodarsko in politično življenje. Njegovemu delu gre dober del zasluge, da je pri volitvah v tedanji deželni zbor leta 1895. zmagal no-

tar Viktor Globočnik, s čimer se je narodni razvoj Kranja preokrenil na novo pot. Od takrat je ime Cirila Pirca ostalo tesno povezano s kulturnim, gospodarskim in političnim življenjem gorenske metropole. Uspešno se je udeleževal v gasilskem društvu. Vse tri organizacije so njegovo požrtvovalno delo nagradile s tem, da so ga izvolile za častnega člana.

Največje pa so zasluže pokojnega Cirila Pirca na gospodarskem in političnem področju. Celih 12 let je bil deželni poslanec za kranjski in škofjeloški volilni okraj, nad 40 let občinski odbornik in svetovalec, potem pa še 15 let župan mestne občine kranjske. Ko je leta 1921. prevzel županske posle, je njegova delavnost dosegla vrh. Kupil je novo občinsko poslopje na Mestnem trgu ter ga dal po nasvetih prof. Plečnika in načrtih prof. Grebenca restavrirati, da je ohranil najlepše gradbene umetnine. Izposloval je priključitev Gorenje Save in Gaštea k mestni občini in tu se je naselila tekstilna industrija, ki je prinesla mestu najlepši procvit.

Na njegovo pobudo je bila ustanovljena tekstilna šola, iz katere so izšli številni domači strokovnjaki. Ko je bil leta 1935. ponovno izvoljen za župana, si je mnogo prizadeval, da dobi Kranj novo kopališče, a zaradi nerazumevanja nekaterih ni mogel uspeti. Z uvedbo trošarine je župan Pirc ustvaril občini nov vir dohodkov tako da ni bilo več treba poviševati občinskih dolič. Mnogo zaslug si je pridobil za zgradbo vodovoda in v uspešnem reševanju drugih gospodarskih vprašanj. Najlepše priznanje njegovemu delu so izpričale polne občinske blagajne, ko je bil pred leti razrešen. Za svoje nesebično delo pa je prejel tudi lepo vrsto odlikovanj.

Zaslužnega pokojnika sprejmemo danes, v soboto, ob 15.30 iz kapelice sv. Nikolaja na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Županu Cirilu Pircu ohranimo časten spomin! — ugledni rodbini, pa naše najiskrenejše sožalje!

Kipar Ivan Štrekelj

Na uspehi IX. umetniški razstavi Slovenskega lika v razstavnih prostorih palače Bat'a se je predstavil javnosti tudi mladi kiparski umetnik Štrekelj Ivan. Obiskovalcem razstave že takoj pri vstopu zbudi pozornost njegov nad vse uspehi Portret mladeniča, ki se zdi kakor živ. Drugo njegovo delo je kipec Sramežljiva, ki nekoliko zaostaja za Portretom po izdelavi, to pa zaradi tega, ker ga ni ustvaril po modelu. Kljub temu pa se jasno vidijo sposobnosti mladega umetnika.

Štrekelj Ivan se je rodil 23. septembra 1916. v Ljubljani. Je sin revnih staršev, njegov oče je po poklicu železničar. V gluhozvojni, kjer se je šolal, so postali pozorni nanj. Že od vsega začetka je bil kaj posebnega in se je v vsakem oziru razlikoval od svojih součencev. Bil je tih in sam svoj dober, resen, inteligenten. Zanimal se je za risanje, še večje talente pa je pokazal za upodabljanje, posebno modeliranje. Ko so učitelji odkrili njegov talent, so mu na vse načine pomagali, da bi mogel razviti svoje sposobnosti. Obiskoval je kiparski oddelek Srednje tehniške v Ljubljani, potem je absolvirao eno leto privatnega študija kompozicije pri prof. Fr. Kraju in končno je šel v Beograd, kjer se je s pomočjo Podpornega društva gluhozvojnec vpisal na Umetnostno akademijo, na kateri se je vezbal dve leti. Mladi umetnik se je zavedal borbe za obstanek in se je v Beogradu med poukom tudi delal, da se je preživljal in da ni bil v preveliko breme svojim vzgojiteljem in dobrotnikom gluhozvojnec.

Razstavljena umotvora gluhega umetnika nista njegova edina in najboljša. Na pravil je že celo vrsto manjših del in nekaj v naravni velikosti. V veži Gluhozvojnec v Ljubljani je na desni strani monumentalni relief, ki predstavlja skupino Dobrotnega angela ali genija z gluhozvojnec, ki nemo deklico. Relief ima naravno velikost in je presenetljivo podoben v precizno izdelan ter v vsakem oziru jasno izraža avtorjevo zamisel. Napravil ga je Štrekelj lansko leto, na prošnjo uprave, ki je priredila razstavo ob priliki 40letnice Gluhozvojnec. Predlanskim je napravil v naravni velikosti iz mavca turist za svojega strokovnega učitelja g. Mazija v Vikarjah pod Smarno goru. To je njegova prva velika plastika in mu je zelo dobro uspela.

Gg. upravniki, Mazi in vsi ostali učitelji gluhozvojnec imajo vtis, da bo Štrekelj zavedu v ponos in da bomo dobili Slovenci svojega Ambrosija. Mlademu umetniku je treba le omogočiti, da se v tujini izpopolni. Med součenci je bil vedno prvi in se je naučil tudi dobro in pravilno govoriti.

Mladi umetnik napravi na vsakega močan vtis. Vse na njem izdaja globoko umetniško dušo — plemenite poteze, živahne in odkritosrčne oči, odločen in

umerjen nastop ter skromnost. Brez težav sem se lahko pogovoril z mladim umetnikom.

— Kdaj ste odkrili svoj umetniški talent in kaj nameravate?

— Zanimanje za umetnost sem dobil še le okrog svojega 14. leta, že skoraj ob ključku šolske dobe v gluhozvojni. Odkril me je slučajno učitelj risanja g. Erbeničnik, ki je opazil moje uspehe portrete sošolcev.

Glede načrtov za bodočnost se nisem dovolj na jasnem. Seveda se mislim predvsem še izpopolniti, čeprav se čutim že popolnoma sigurnega v obdelovanju, kadar mi narava služi za model. Ako bi imel primeren prostor in sredstva, sem trdno prepričan, da bi se s svojimi deli že zdaj mnogo boljše izkazal. —mir.

Nastop Čike Save

Čika Sava, med ljubljanskim občinstvom znani in priljubljeni atlet, je po daljši odsotnosti v četrtek zvečer na dvoršču Figorčeve gostilne spet priredil nastop.

Atraksije, ki so v resnici zanimanja vredne — saj je čika Sava že 61 let star, a je tako izredno močan, da zviža debelo železko kakor kos vrvi — so takoj k prvemu nastopu privabile lepo število občinstva. Spored je uvelod s tem, da si je na tleh ležeč zavalil 50 kg težak sod na trebuh ter ga kakor žogo metal kvčku s samimi trebušnimi mišicami. A da njegovo telo — moč tehta 124 kg — prenese še mnogo več, je izpričal ko si je dal naložiti tri sode, okrog 180 kg težke, na trebuh nanje pa sta stopila še dva moža. Kakor izjekla je glava čike Save. Posadil si je nanjo okrog 50 kg težko nakovalno in dva moža sta železo kovala na njem. Na bujnc rasle lase si je obesil 20 kg težek utež pa še 50 kg težek sod, ki so ga obtežili z 20 kilogrami. Golorok je z enim samim zamahom zabil dolg žebelj v debelo desko, a ko je še dvakrat z dlanjo zamahnil po njem ga je prebil, da je konica na drugi strani pogledala na plan. Potem je dal, da mu je močan možak s težkim kladivom razbil velik kos podpeškega kamna na trebuhu. Nato je

leget še na trebuh, da so mu kamen razbili na križu. Ljudje so navdušeni ploskali, toda atlet je prihajal vedno z novim presenečenjem. Z vsa silo je prekal 3 cm debelo desko ob svoji glavi, nato pa se je udaril po glavi s profilnim železom s tolikšno silo, da se je zvil v kotu 45 stopinj. Višek je dosegel program, ko je 8 mož zvižalo okroglo betonsko železo, debele 16 mm okrog atletovega vratu. Na koncu je še

Zanimivosti iz Hrvatske

Poglavnik — vodja vseh javnih del. »Službeni list« je objavil odredbo, s katero pripada osebo poglavniku vodstvo vseh važnih javnih del v državi.

Osuševalna in regulacijska dela. Poročali smo že, da je ustaška vlada sprejela precej obsežna osuševalna in regulacijska dela v svoj program. Med drugim ima v načrtu osušitev Lonskega, Gackega in Zmac-polja pa Daskoga blata ter ureditev Save, Drave, Donave, Une, Kolpe, Vrbasa, Bosne, Drine in Neretve. Za osušitev Lonskega polja in ureditev Drave je določen znesek 108 milijonov din, znatna vsota pa je namenjena tudi dograditvi cestnega omrežja. V Zagrebu je določenih 100 milijonov din za zgradnjo malih delavskih stanovanj.

Prijava letalcev. Poveljništvo zračnih sil objavlja, da se morajo vsi rezervni letalski oficirji in podoficirji, ki se doslej še niso prijavili, takoj prijaviti mobilizacijskemu odseku poveljstva zračnih sil.

Popis vseh zgodovinskih in umetniških starin. Konservatorski zavod v Zagrebu je pozval vse zasebnike, ki premorejo kakšne umetniške, kulturnozgodovinske ali zasebne dragocenosti in zanimivosti, da ga o tem takoj obveste v svrhu popisa. Prav tako se opozarja vsi trgovci s starinami, da brez posebnega dovoljenja ministrstva za uk in bogocastje ne kupijo in ne prodajo nobenega starinskega predmeta.

Hrvatski Wagon-Lits. Na področju bivše Jugoslavije je imela mednarodna družba Wagon-Lits, ki ima svoj sedež v Bruslju, park, obstoječ iz 40 spalnih in jedilnih voz. Hrvatski je od tega pripadlo 30 voz, izmed katerih je 25 uporabnih za promet, 5 pa jih je v popravilu.

Čiščenje hrvatskega jezika. Z. Vukelić, bivši urednik ilustrirane družabne revije »Svjet«, objavlja v »Hrvatskem Narodcu« članek pod naslovom »Kako su nam trovali hrvatski jezik« in navaja nekaj primerov, kako so v nekdanji Jugoslaviji srbske oblike prodirale v hrvatsko. Med drugim navaja besede — pola, ki se v hrvatskim pravilno glasi pol ali po (ponoć), vrst, ki se je poprej uporabljal s končnim a, voz za vlak, radnja za dućan ali trgovina in odred za odio.

V djakovski škofiji letos ne bo birme. Ker je bil zaradi vojnih dogodkov ustavljen pouk na mnogih osnovnih šolah, letos v djakovski škofiji ne bo birme.

Postrtitev protizidovskih ukrepov. Zagrebški »Novi list« poroča, da bo nepokorščina Židov nasproti odredbam ustaške policije izzvala še strožje ukrepe proti njim. Židom je prepovedano zadrževati se v severnem delu mesta, dalje na vseh javnih sprehajališčih in po parkih in pa v središču mesta. Opaža se pa, piše »Novi list«, da se Židje najrajši zadržujejo prav v glavnih prometnih ulicah, kakor da žele »demonstrirati« in pokazati, koliko jih je v Zagrebu. Vrh tega si Židje dovoljujejo, zbijati šale iz znaka, ki ga morajo nositi (Davidova zvezda in veliki Z, ki pomeni Židov), češ, da znak pomeni »Davidova zvezda — živila«. Na koncu navaja list, da bo zadržanje Židov najbrž izzvalo naredbu, da jih bodo vse skupaj strpali v strogo omejen del mesta.

Gladna vakufske palače v Sarajevu. V najživahnem središču Sarajeva so lani začeli graditi novo vakufsko palačo, ki bo največja palača bosanske metropole in Hrvatske sploh. Zaradi vojnih dogodkov pa je bila zidava prekinjena, ker je večina strokovnih delavcev, med katerimi je bilo mnogo Nemcev, morala zapustiti Sarajevo. Zdjaj se bodo ti delavci vrnili in po vsej priliki bo palača že letos zgrajena.

Zagrebška cestna železnica gradi novo delavnico. Mestna hranilnica zagrebške je razpisala gradnjo nove delavnice električne železnice v Ozaljski ulici. Na zemljišču 18 oravov je tu zamišljeno celo majhno mesto, v katerem bodo razvrščene remize, upravna poslopja in delavnice. Celotni gradbeni stroški bodo znašali okrog 25 milijonov din.

Pogrešanci se javljajo

Rdeči križ sporoča spisek Slovencev, ki se živijo in zdravi nahajajo v Slavenskem Brodu ter pošiljajo svojcem pozdrave. Inž. Lino Marion, inž. Viktor Müller-Petrič, teh. urednik Franc Klanišek, inž. Edvard Senica, inž. Pavel Korošec, inž. Mirko Ermenec, teh. urednik Rudolf Božić, delovodja Friderik Peške, teh. urednik Milan Rabčič, inž. Bojan Kraut, poslovodja Alojz Pirc, poslovodja Herman Peer, poslovodja Alojz Krhin, poslovodja Franc Bevc, skladiščar

sam vzel kos železa in si ga dvakrat zvil okrog vratu, da si je napravil nekakšno železno kravato.

Čika Sava je v resnici silak, da mu ne najdet podobnega, pri vsej svoji orjaški moči pa je človek izredno blage narave. Prihodnjo predstavo bo napravil v nedeljo, eno predstavo pa bi rad posvetil v korist Rdečega križa. Čeprav sam ne živi v rožnatih razmerah, misli na tiste, ki trpijo.

Anton Centrich, poslovodja Albert Česmiga, poslovodja Rudolf Vanošek, urednik Ivan Kolar, poslovodja Jakob Pogačar, urednik Milan Luin, urednik Mirko Luin, urednik Adolf Stefančič, strojnik Josip Kolar, urednik Mirko Muršec, urednik Drago Dekval, teh. urednik Ivan Mesešnel, urednik Evgen Cotič, inž. Nestor Marn, model, mizar Srečko Kern, železostugar Friderik Modic, stroj. ključavničar Norbert Weber, stroj. ključavničar Danjel Kozmus, kovač Ivan Gječak, kovač Stefan Savinc, skladiščar Alojz Kolar, mizar Alojz Saje, mizar predelavec Albin Kolenc, stroj. ključavničar Viktor Babuder, stroj. ključavničar Drago Tomšič, mizar Martin Antle, delavec Jernej Vovk, monter Karol Horvat, mehanik Brezigar Srečko, stroj. ključavničar Franc Rebolj, poslovodja Rudolf Autor, pom. livar Alojz Kocjan, stroj. ključavničar Milan Kompos, stroj. ključavničar Ivan Novak, stroj. ključavničar Franc Jamer, monter Mihael Bevc, monter Ivan Parte, poslovodja Ivan Otpadlik, fotograf Rado Kern, lesni trgovec Franc Ermenec, poduradnik Ludvig Japelj, strojevodja Fr. Kosovel, strojevodja Ivan Koprivec, strojevodja Ivan Vendlin, strojevodja Franc Mokorel, žel. urednik Mirko Brenc, žel. urednik Stanko Brenc, upokojenec Beguš, urednik Pogačnik, upokojenec Franc Viduč, žel. urednik Lavrentić, žel. urednik Kravanja, stroj. ključavničar Viktor Potočnik, upokojenec Potočnik, trg. pomočnik Mirko Božeglav, mizar Franc Božeglav, poduradnik Božiglav, strojevodja Jagodič, knjigovodja Fran Ferfila, les. trgovec Alojz Rop, geometer Ivan Robek, trgovec Matija Sečančič, poslovodja Josip Moravec, upokojenec Karol Rabič, upokojenec Vinko Azman, strojni ključavničar Leopold Baic. Imenovani se nahajajo še vedno na svojih službenih mestih.

Odpor proti Rooseveltu

New York, 30. maja. s Vsi tisti objavlja jo izjave, ki jih je podal Roosevelt na zadnjem sestanku z novinarji. V svojih komentarjih posebej opozarja na njegova zatiranje, da ne namerava organizirati konvojov, niti v celoti odpraviti zakona o nevtarnosti. V intervencijskih in angleških krogih, ki so pričakovali marsikaj drugega, so te izjave izzvale veliko razočaranje. Komentarji o Rooseveltovem govoru so ponehali, pričeli pa so se pojavljati zmerom odločnejše reakcije sindikalnih krogov, ki poudarjajo, da ima Roosevelt najboljši namen, zatreti sleherno svobodo in odpraviti vse pravice delavstva, ki se odločno protivi vojni. 40 izolacijskih senatorjev in poslancev je imelo včeraj sestanek, na katerem so proučili Rooseveltov govor in sklenili, da bodo še očajali svoje opozicijsko delovanje. V Indianapolisu je včeraj govoril senator Wheeler na nekem zborovanju in je znova naglasil, da Zedinjenim državam ne preti nobena nevarnost. Opozoril je Roosevelta na obveznost, ki jih je sprejel v času zadnje volilne kampanje.

Washington, 30. maja d. Republikanski senator Taft je izjavil v govoru po radiu, da predsednik Roosevelt v svojem zadnjem govoru ni odgovoril na vprašanje, ali bodo šle Zedinjene države v vojno ali ne. Roosevelt je samo omenil možnost, da bi bilo to vprašanje rešeno na diktatorski način, ne da bi bil vprašan za mnenje ameriški narod. Taft je pripomnil, da bi po njegovemu mnenju ameriški narod in kongres gotovo z večino odločila vstop v vojno, če bi jima bila prepuščena odločitev v tem pogledu.

New York, 30. maja d. Kakor poroča »Associated Press«, je demokratski senator Done izjavil, da je samo vprašanje dni, ali se bodo Zedinjene države odločile za vojno z Nemčijo. Ker je Nemčija trdno odločena, da ne dovolj prevoza vojnega materiala v Anglijo, bo gotovo treba računati že v najkrajšem času s spopadom. Ako bo Roosevelt skušal izvršiti svoje načrte, Senator Nve je baje izjavil da se ne bo čudil, ako bo poslanski zbornici predložen predlog za odstavek predsednika Roosevelta.

Ameriška pomožna vojna ladja

New York, 30. maja. ir. Ameriški potniški parnik »America«, ki je bil z večjim številom potnikov na poti v Vzhodno Indijo, je prejel brzajavno nalog, da se takoj vrne v New York. Potniki bodo v nekem pristanišču med potjo izkrcani. Kakor je bilo že objavljeno, bo 27.000 tonska ladja »America« priključena vojni mornarici kot pomožna vojna ladja.

Zapiski na robu

Druva na oko

Zdaj, ko lahko v neposredne časovne razdalje motrimo dogodke in razmere, v katerih smo živeli 20 let, ter jih primerjamo s poizkusi in uspehi, ki jih izkazuje prizadevanje za utemeljitev novega evropskega in svetovnega življenjskega reda, nam v jarki luči stopajo pred oči razne podrobnosti, navade in razvedice, ki so označevale našo doživetja življenjski način. V času velikih preobratov in sprememb je človek v največji nevarnosti da izgubi pravo, objektivno mero v ocenjevanju svojega in tistega, kar so drugi doživeli in dali, a oboje se nam zdaj enako nevarno: podcenjevanje ali pretiravanje lastne izkušnje, pretiravanje ali podcenjevanje primera drugih. Zato ne bo narobe, če denemo v razpravo kakšno prigodo iz nedavnih dni, ki nas uči o tem: kako se ravna in kako se ne ravna.

Moj prijatelj je bil v času vojne dodeljen intendantom večje vojne enote in razmere so nanesle, da je moral takoj potem, ko je bil vpoklican in je nastopil svoje mesto, prevzeti za vojsko 120 metrov drv. Bilo je to nekje na jugu nekdanje kraljevine, v neposredni bližini meje, tik za fronto. Ni bil vajen kupčije s kurivom a kakor vsak pošten kupec pri nas, je dal za vsak primer drva izmeriti po svojih ljudeh. In izkazalo se je, da jih je bilo namesto 120 metrov samo kakih sto.

Prav gotovo se ni zavedel, v kakšno sršenovo gnezdo je podzetal s tem Trgovcem, ki je drva pripeljal, je zagal vik in krik. Dvajset let je rekel, da že prodaja drva vojski, zmerom smo jih neri »na oko« in do danes mi še ni nihče skušal očitati, da to ni poštna kupčija, pa mi tudi ti ne boš. Moj prijatelj je sicer naglo razumel položaj, a niti malo ga ni bilo volja, da popusti. Mera na oko pri prodaji in kupovanju je pač zadeva medsebojnega zaupanja v kraljih, kjer manjše točnih pripomočkov za »mero in vagov«, on pa je prevzemal blago — ne zase, temveč za državni erar, to se pravi, za skupnost, pred katero je odgovornost še večja kakor pred samim seboj — v mestu, v sorazmerno velikem upravnem središču, v katerem za takšen način prevzemanja ni bilo nikakega razloga. Zato je vztrajal pri svojem.

Ker s trgovcem ni nič opravil, se je zašel k okrajnemu načelniku.

Gospod moj, — tako približno je rekel načelnik — če je mož že 20 let prodajal drva vojski na oko pa vendar vi ne boste delali združbe. Naj le malo ostane pri starem!

Takrat pa se je mojega prijatelja lotila sveta jeza — mimogrede povedano, da je v civilu pravnik — in je plnil iz sebe. Najprej je zaropotal s civilnim in kazenskim zakonom, nato še z vojaškim revolverjem — in nazadnje se je načelnik vdal. Poklicati je dal okrajnega gozdarja, mu v neke besede razložil, da zvečer ter mu naročil, naj kot uradna oseba prisostvuje meritvi. Gozdarji je bila vsa reč očitno neljuba, in je nazadnje vprašal: — Kdo jih prodaja? — A ko je izvedel, da je trgovec eden njegovih najboljših prijateljev, se je odločno uprl. Moj prijatelj je moral zagroziti še z vojnimi sodiščem, preden je mogel izmeriti drva. Kakor jih na svetu po sedenji navadi merijo.

Majčkena zgodba, a takšne zgodbe nam včasih za cele knjige povedo.

Nemiri v Indiji

Zeneva, 30. maja d. Londonski »Times« poroča iz Bombaya, da je bilo pri nemirih preteklega tedna ubitih 21 ljud: v ranjenih 151. Izvršenih je bilo nad 800 aretacij. Sedaj je bil ustanovljen mešan indijsko-muslimanski odbor, da prepreči nadaljnje nemire.

Sanghaj, 30. maja. s. Iz Bombaja poročajo, da se protiangelsko gibanje kljub hudim represivnim ukrepom razširja po vsej Indiji. Včeraj je prišlo do novega spopada, v katerem so angleške čete pričele streljati na množico. Mnogo ljudi je bilo ubitih, 151 pa ranjenih. Okrog 400 demonstrantov je bilo aretiranih.

Kar se tiče nabiranja tujcev za vojsko, ki so ga Angleži v zadnjem času znatno razširili, beleži »Siunuspaot«, da Anglija vztraja pri svojem sistemu, da jo mora braniti najeto vojaštvo, tako na Daljnem vzhodu kakor v Evropi in Afriki. Ta sistem pa dejansko ni nič drugega kakor dokaz njene slabosti.

REG. S. BR. 22365 od 18. IX. 1940 E.

Italijansko upravno pravo

Po Zanobini: Corso di diritto amministrativo, Milano 1940

Po revoluciji je izdala Francija leta 1800 kot prva država na kontinentu poseben zakon o organizaciji uprave. Posamezne italijanske države, posebno kraljevina Piemont, kraljevina Dveh Sicilij in vojvodina Parma, so izoblikovale svojo upravo po francoskih vzorih. Francoski vzor je prišel do veljave zlasti v Piemontu, in sicer po uvedbi reprezentančne vlade, Ker je nova Italija po zedinjenju vseh bivših držav s piemontsko kraljevino le nadaljevanje le-te, je razumljivo, da je upravno pravo nove Italije prilagojeno francoskim vzorom, katerih se je pozneje osvobodilo deloma z usvojitvijo drugih tujih sistemov, zlasti belgijskega, deloma z uvedbo lastnih novih in izvirnih predpisov.

Po zedinjenju kraljevine Italije je bila ena prvih zakonodajnih nalog upravna unifikacija raznih provinc. V ta namen so nekateri zakoni bivše piemontske kraljevine razširili na vse ostale pokrajine odvisno so izšli novi upravni predpisi za vse pokrajine. Med slednje je šteti zakon z dne 20. marca 1865, št. 2248, ki nosi tudi izrecen naslov »upravni unifikaciji kraljevine«. Ta zakon predstavlja pravi zakonik upravnega prava ter vsebuje šest

temeljnih zakonov, od katerih je zakon o upravnih sporih še danes v veljavi. V zvezi temu je ostalo v veljavi še dosti partikularnih zakonov starih italijanskih držav.

V času od 1865 do 1888 se je sicer občutila potreba po spopletitvi upravnih predpisov, vendar se je v zvezi z vzhajanjem parlamentarnemu delovanju uzakonilo le malo projektov. Šele v triletju 1888—1890 je javno mnenje našlo svoje zadoščenje v bogatem reformacijskem delu Franca Crispija. V tem času je izšlo šest zakonov, ki so posebno važni za razvoj italijanskega upravnega prava.

Razdobje od leta 1890 do minule svetovne vojne ni bilo posebno plodovito v tem pogledu. Številni zakonodajni predpisi, izdani med vojno, so bili le prehodnega značaja.

Sedaj veljavno upravno pravo je rezultat širokega reformatorskega dela fašističnega režima. To reformatorsko delo, ki se je pričelo na osnovi pooblastilnega zakona z dne 3. decembra 1922, št. 1601, in še ni povsem zaključeno, se lahko deli na dve periodi: prva, ki predstavlja le tehnično spopolnjevanje prej veljavnih predpisov, sega do ustavnih reform v letu 1925;

druga, ki predstavlja pravo preobnovo vseh obstoječih institucij, se prične s prvimi zakoni, ki sledijo reformi ustave.

V prvi periodi so izšli na osnovi omejene pooblastitve večinoma kraljevski dekreti, ki se nanašajo: na uradnike, deupravno sodstvo, na najvišje posvetovalne in nadzorne organe, na občinske in pokrajinske uprave, na javno pomoč in dobrodelnost, na javno zdravje, na javna dela in na gozdove. V prvo periodo spada tudi unifikacija upravnega prava v onih pokrajinah, ki so se po svetovni vojni zedinile s kraljevino.

V drugo periodo spadajo zakoniti predpisi: o ukinitvi volivnosti občinskih in pokrajinskih organov (1926 in 1928), o razširjenju oblasti prefektov (1926), o preureditvi nekaterih ministrstev in o ustanovitvi novih (1926, 1929 in 1935). Semkaj spadajo tudi predpisi o novih posvem ali deloma avtonomnih organih, katerim se poverijo nove naloge fašistične države. Ta zadnja zakonodajna perioda je najbolj živ element veljavnega prava, ki ga hočemo podrobno analizirati.

Posledica te daljše zakonodajne razgibanosti, posebno iz zadnjega desetletja, je upravni sistem, ki predstavlja številne elemente popolne izvirnosti. Glavne značilnosti sedanjega ureditve uprave se dajo razčleniti na tele štiri posebnosti:

1.) Na sedaj veljavno upravno ureditev vpliva največ splošno načelo o spremembi

razmerja med posameznikom in državo. Po liberalni doktrini je bil poedinec središče vsega pravnega reda, ki mu je bil glavni namen, zagotoviti individualnim pravicam popolno varnost, izogibajoč se vsaki obliki vmešavanja države v področje svobodnih pravic. Fašistična doktrina postavlja načelo prednosti pravice države in dolžnosti poedincea tako, da se mora vsaka pravica slednjega uveljaviti le kot refleks pravice države ter se mora vedno izjavljati v funkciji kakega socialnega interesa. Iz tega načela izhajajo številne posledice, napašajoče se na obseg smotrov države, na sredstva za njihovo uresničenje ter na obseg pozitivnih in negativnih dolžnosti, ki jih pravo v korist javne uprave nalaga poedincem.

2.) Druga značilnost nove ureditve obstoji v tem, da se v njej pomnožujejo uprave z lastno avtonomijo ali celo z lastno juridično osebnostjo, ki se razlikuje od juridične osebnosti države. Ker je nov režim raztegnil svoje delovanje na številne socialne cilje, ki so bili prej prepuščeni privatni iniciativi ali pridobitnim družbam, smatra za umestno, da doseže te namene z novimi organi iz kroga prizadetih v obliki družb, ki jih dvigne na stopnjo javnih pravnih oseb, delujočih pod vodstvom in nadzorstvom države. Nagibi teh družb niso vedno materialni in ekonomski; k delovanju jih pogostoma podžiga politična vera ter idealna načela pravičnosti, človečnosti in napredovanja. To je korporativno načelo v širokem smislu. Če

se to načelo docela uveljavi pri zasledovanju namenov nacionalne ekonomije, se prav tako razširja na številne druge pojave socialnega življenja: na javno oskrbo, na demografsko politiko, na fizično vzgojo, na pouk, na kulturno in na politično propagando.

3.) Na polju upravnih služb se je ukinit sistem postavljanja uradnikov z volitvami; samo pri nekaterih sindikalnih službah je nekaj izjem. Posplošilo se je torej načelo, da se vsi organi javne uprave imenujejo po državni vladi in da so le-ti tudi odgovorni. S tem pa ni izključeno, da bi ne imel marsikateri organ predstavniki značaj: ne v smislu demokratske doktrine, ampak v smislu organskega korporativnega principa, ki je svojstven fašistični državi. Člane številnih kolektivov imenuje v celoti ali deloma državna vlada, in sicer po designaciji sindikalnih združb, kulturnih in dobrodelnih ustanov ter ekspertov in oblastev narodne fašistične stranke.

4.) S spremembo ustavnega reda se je spremenilo tudi razmerje med izvrševno oblastjo in zbornicima (parlament in senat). Nadzor, ki sta ga vršili zbornici nad javno upravo, se je skoraj docela odpravil. Namesto tega so se pomnožila in spopolnila notranja nadzorstva med samimi upravnimi organi, predvsem pa izvaja nadzorstvo centralna vlada nad nižjimi oblastmi, ustanove upravnega sodstva pa nad vsemi oblastmi.

M...c.

Ibn Saud zahteva Akabo

Vlada Saudove Arabije je zahtevala od Velike Britanije v odločnem tonu, naj ji prepusti Akabski zaliv.

Ta zahteva prihaja za Anglijo v zelo neugodnem trenutku. Kajti čeprav je Akaba sama umazano ribiško gnezdo, ki je v velikem nasprotju s svojo edinstveno okolico, za globoko vrezanim zalivom, ki je položen v skoraj južno-severni smeri od Rdečega morja proti Palestini, dolini Jordana, svetovno političnega pomena tega kraja med morjem, puščavo in strmimi vrhovi Sinajskega polotoka vendar ni podcenjevali. Preko Akabe gre velika romarska cesta iz Kaira proti Medini in Mekki. Ta cesta je sicer izgubila svoj pomen, odkar so odprli Sueski prekop, kajti muslim-

anski romarji iz Egipta in cele Severne Afrike uporabljajo rajši dosti udobnejšo morskot pot do islamskih svetih mest. Toda vsako ogražanje Sueskega prekopa vrača tej cesti nje nekdanjo važnost.

Ta primer, ki so ga Angleži smatrali za nemogočega, se je sedaj dogodil. Rdeče morje je spet vojno področje. Egipt je ogrožen, arabski svet je v stanju nevarnega vretja. S tem je postala Akaba spet gorističe nasprotujočih si interesov Velike Britanije in Saudove Arabije v tem predelu. Če Anglija odbije Saudovo zahtevo, tedaj se bo izpostavila silni nevarnosti.

S tem v zvezi je vredno omeniti, da so saudske čete v Akabo vkorakale že nekoč prej, in sicer l. 1926. Vahabitski borci so

hoteli tedaj po osvojitvi svetih krajev ustvariti čist položaj tudi na jugu Transjordanije, ob romarski poti iz Egipta. Anglija pa je bila do tega gibanja zelo oprezna, in čeprav je stara hedžaska meja potekala severno od Akabe, je ta kraj z ostrim svarilom Ibn Saudu določila transjordanemu emiratu, ki je plesal po njem sviranju. Meja poteka danek 15 km južno od Akabe v zapadno-vzhodno smer.

Ibn Saud tega angleškega nastopa nikoli ni pozabil. Čeprav je bila Akaba pod novimi razmerami na zunaj le brezpomembna točka, je Transjordanija imela tu svojo malo garnizijo. Razen tega se končuje tu dobra avtomobilska cesta, ki se da v primeru potrebe uporabiti kot strateška zveza za pohod proti Saudiji. Ni čudno, da smatra Ibn Saud to stanje kot stalno ogražanje svojih severnih meja. V sedanjem času je kraj vojaško gotovo dobro izgrajen in utrjen ter varuje Sinajski polotok in Sueski prekop pred nevarnimi presenečenji z jugovzhoda. Predstavlja torej zaporo največjega vojaškega pomena. Če Ibn Saud v sedanjem trenutku zahteva, da se mu vrne ta kraj, pomeni to, kako močno se je omajal angleški ugled tudi v teh divje razdrapanih puščavnih in gorskih okrajih.

Dirkalni konji pasja hrana

Angleški dirkalni konji, ki so nekoč dobivali prve svetovne nagrade, so danes brez cene. »Daily Mirror« poroča, da je velika londonska klavnica pred kratkim na javni dražbi kupila od znane reje čistokrvnih konj v Newmarketu številne stare plemenske konje, ki jih bodo zaklali in porabili kot hrano za luksuzne pse.

Smrt Lenbachove vdove

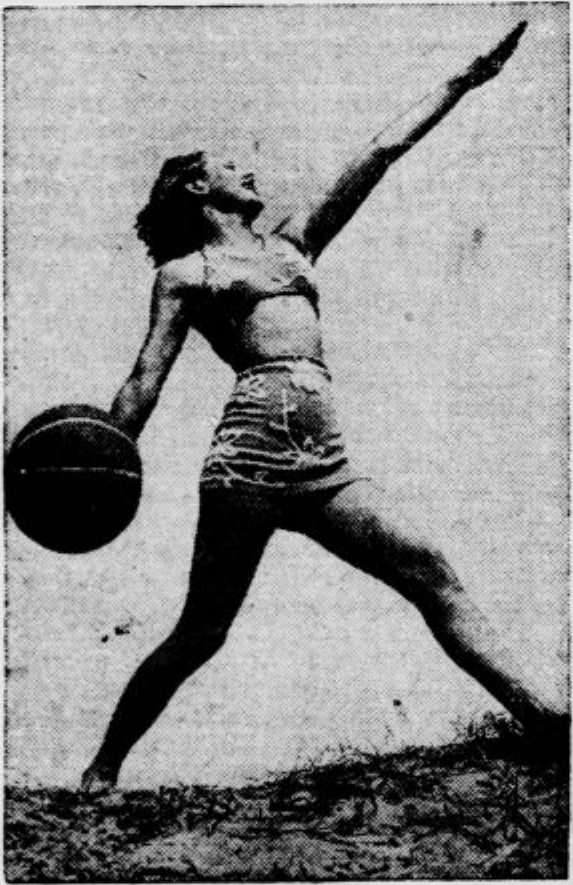
V Monakovem na Bavarskem je umrla 80. letu svoje dobe vdova po znanem nemškem slikarju von Lenbachu.

Krušna mešanica v Rumuniji

Podtajništvo rumunskega državnega ministrstva za prehrano je izdalo odlok, ki pravi, da se sme peči v Rumuniji kruh, ki se zanj porabi največ 55 odstotkov pšenične in najmanj 45% koruzne moke. Hleb kruha bo pri vsem tem veljal toliko kolikor dosedaj, in sicer bo treba plačati za hlebec, težak 700 gramov 10 lejev. Pečenje drobnega peciva, kakor so roglički, a tudi grahamovega kruha, je odslej prepovedano.

Popis zalag živil v državi je pokazal, da se zaloge sladkorja silno hitro krčijo in da ne bo dovolj sladkorja do nove kampa-

Gioco al sole primaverile Igra v pomladnem soncu

75.000 okel na leto

Neki statistik je izračunal, da se na svetu porabi letno 75.000 slonovih okel za biljardne kroglice, glavnice, klavirske tipke in slične predmete. Seveda ne pobijajo zaradi tega vsako leto odgovarjajočega števila slonov, kajti na ta način bi bila ta žival že davno iztrebljena. Velik del navedenih predmetov izdelujejo namreč iz okel, ki so jih našli v zemlji ter predstavljajo najdbe iz pradževine. Te najdbe so v okamenem stanju.

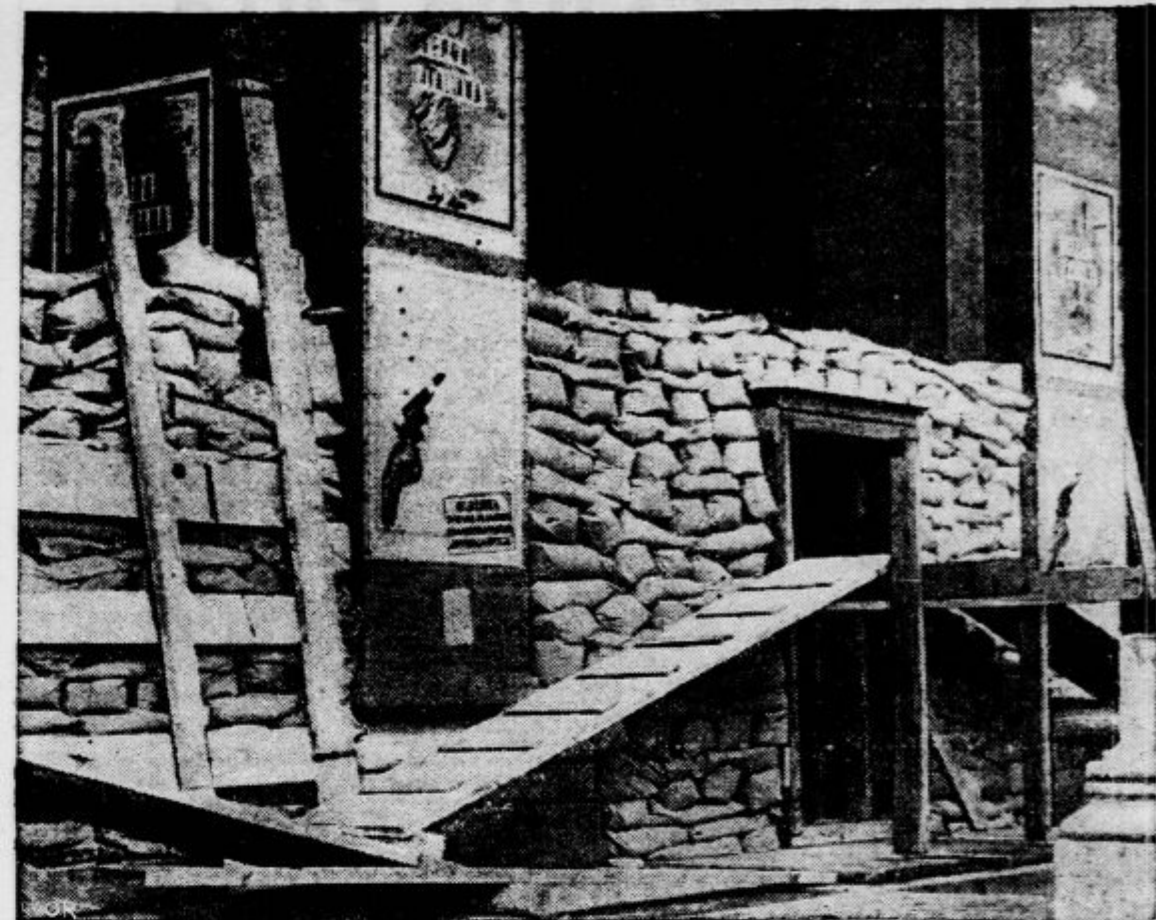
Plačila brez denarja v starem veku

Plačila brez denarja so bila v navadi že v starem Egiptu. Kmetje so tedaj svojo pšenično letino oddajali v državna žitna skladišča, kakršna so nam znana iz Jožefove zgodbe, in so imeli tam na ta način neko dobroimetje. S pisnimi nakazili, ki so njihovo vrednost odkrivali, so plačevali, ne da bi bilo treba pretovorniti niti za eno lopato pšenice, svoje zahteve po žitu. Na ta način je bilo tedaj s preprostim nakazilom mogoče povečati tudi lastno pšenično dobroimetje.

Spomenik Behringu

Iz Moskve poročajo, da je ruska vlada sklenila postaviti na Behringovem otoku spomenik danskemu raziskovalcu Behringu, ki je bil v ruskih službah in si je pridobil velike zasluge za raziskovanje novih ozemelj v neposredni bližini naselij ruske države.

Vreče peska — Sacchi di sabbia

varujejo zgradbe proti morebitnim napadom iz zraka v Rimu — assicurano gli edifici contro eventuali attacchi aerei a Roma

Branilec Krete

Britsko vrhovno poveljstvo pripisuje obrambi Krete največji pomen. To je razvidno že iz števila sil in količine vojnega materiala, ki so ga Angleži tam nakopili, še bolj pa iz tega, da so generala Freyberga imenovali za vrhovnega poveljnika na otoku. Freyberg je po rodu Londončan, a je zrasel na Novi Zelandiji in velja za najhrabřejšega častnika dominionskih čet. V svoji vojaški karieri si je pridobil števil-

na visoka odlikovanja, med drugim Viktorijin križ, ki ga podeljujejo le v izrednih primerih.

Najbolj se je odlikoval med svetovno vojno za časa bojev za Galipoli. Javil se je prostovoljno za zelo tvegan podvig. Šlo je za to, da se pozornost turške obalne obrambe z vojno zvijačo odkloni od mesta, kjer so mislili Angleži izkrcati svoje čete. Popolnoma nag, črno pobarvan, z velikim nožem in samokresom v nepropustni vreči, se je dal ponoči od rušilca odložiti na kopno. V vreči je nosil s seboj tudi razstrelivo. Splazil se je tesno do turške straže in izvršil razstrelitev. Med tem, ko je turška obalna obramba usmerila svoj ogenj na ta kraj in so vsi pričakovali napada s te strani, so se Angleži izkrcavali na čisto drugem mestu. O Freybergu so mislili, da je pri stvari izgubil življenje. Po pravem čudežu pa je ušel toči krogel in se je mogel po mnogornem plavanju rešiti na britsko ladjo. Še kratko pred sedanjo vojno je Freyberg kot štiridesetleten mož dvakrat poskusil preplavati Rokavski preliv.

A NEKDOTA

Ko je diplomatski zbor ob neki priložnosti obiskal francoskega kralja Ludovika XVIII., je bil med navzočimi v avdienci dvorani tudi knez Talleyrand, ki je zapil svoje oči v diplomata z izredno tenkimi nogami. Diplomata se je nekaj časa umikal zlobnim pogledom velikega posmehljivca, potem pa se je opogumil in vprašal:

»Oprostite, knez, — kaj vzbuja vašo veliko pozornost?«

»Ne morem si priti na jasno, je tedaj odvrnil Talleyrand, če ima gospod de Broglie tri sablje — ali če stoji na treh nogah...«

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

VSAK DAN ENA

»Priznati moram, da je 'mel agent prav, ko je dejal, da dobro vzmetuje!« (Politikon)

Plemenita oporoka

Te dni je umrl švedski industrijec Adolf Lindgreen, ki se je vedno ponašal s svojim skromnim izvorom. Zapustil je oporoko, v kateri pravi uvodoma, da so mu delo in srečne okoliščine pomagale ustvariti veliko imetje iz ničla. Toda denar ga ni prevzel. V življenju je vedno opazoval, da ljudje, ki so prišli brez napora do mnogo denarja, prej ali slej priključijo nesrečo nase in na svojce.

Zato pa zapuščajo svojim otrokom le toliko, kolikor zadostuje, da si ustvarijo trden položaj, vse ostalo, to je 6 milijonov švedskih kron, pa naj se uporabi za sklad, iz katerega naj bi pametni in delovni mladenci dobivali primerne podpore, da bi jim bile potrebne za lažjo življenjsko pot. Razen tega je Lindgreen zapustil dva milijona kron za ustanove, ki propagirajo zdravo in plodovito delo na polju.

Riževa žetev — La raccolta del riso

na kitajskem polju — in un campo cinese

Cela mornarica proti eni oklopnici

Tržaški »Piccolo« poroča iz Berlina še nekaj zanimivih podrobnosti o slavnem koncu oklopnice »Bismarck«, katerega povečujoče nemški listi kot dogodek, ki bo z večno slavo zapisan v letopisih nemške vojne mornarice.

Šestnajst najmodernejših sovražnih bojnih ladij, pravi poročevalec, se je vrglo na nemško oklopnico, ki je bila tri dni nepretrgoma izpostavljena napadom iz zraka ter se je potopila 27. maja zjutraj. Berlinski tisk podčrtava stoično zadržanje admirala Lütjensa in duh hrabrosti, ki je preveval posadko oklopnice do zadnjega moža. Strpnost, disciplina in junaštvo posadke »Bismarck« so trije činitelji, ki jih nemški narod ne bo nikoli pozabil.

Potem, ko je angleška 42.100 tonska oklopnica »Hood« zletela v zrak ter je bila poškodovana tudi ladja »Prince of Wales«, je bila nemška oklopnica v noči 25. maja najprej zadeta od torpeda, ki je bil vržen iz zraka. Ta torpedo je bil oddan iz letala, ki je vzletelo s poškodovane angleške matične ladje. Ne glede na poškodbo, ki ji je bila prizadeta s tem činom, je nemška oklopnica plula dalje in se je borila proti sovražnim ladjam ter letalom, ki je nikakor niso izpuštile z vidika.

V torek, 27. maja, ko je bila ladja primorana obmolknuti, ker se je začela potapljati, so se ji približale sovražne bojne

ladje, ki so še vedno streljale na oklopnico z izstrelki kalibra 381. V angleškem brodogradu je bila tedaj oklopnica »Rodney«, sedaj najmočnejša enota britanske pomorske sile, dalje »Nelson«, oklopnici »Renown« in »Ramillies« ter oklopnica novejšega tipa »Prince of Wales«. Sledile so jim še križarke: Norfolk, Suffolk, Sheffield in Dorchester. Poleg tega so jim pomagali dve letalonosilki ter cela flotilja torpedovk najnovejše konstrukcije.

Zadnje udarce je dobila »Bismarck« okrog 21. ure, ko sta jo zadela dva torpeda, ki sta ji uničila krmo. V tistem času je poveljujoči admiral Lütjens poslal svoj znameniti radiogram, namenjen vrhovnemu poveljstvu nemške mornarice. Toda »Bismarck« se ni bil brez moči. Streljal je do zadnje granate in prisilil sovražno brodograd, da se je držalo v spoštljivi razdalji. Oklopnica, ki se je s težavo držala nad vodo in ni mogla več manevrirati, je bila tedaj popolnoma obkoljena od sovražnega ladjevja.

Topništvo na »Bismarck« je še vedno oddajalo salve in to nepretrgovno vso noč. Ujiralo se je uspešno ladajna razreda »King George« in »Prince of Wales«, »Rodney« ter dvema maticinima ladjama, celi vrsti križark in rušilcev. Ob zori pa je z razvito nemško zastavo izginala pod vodo... Utonila je z vso posadko.

Kulturni pregled

Mussolinijev literarni stil

Pred nekaj leti (1937) je izšla v Pragi knjiga »Kaj naj čitamo iz romanskih slovestv zadnjih desetletij?« (Co čit z literatur romanských posledních deset let). V tem zanimivem priročniku prikazujejo izbrani strokovnjaki izbrana dela iz vseh romanskih slovestv. Značilne umotvore nove italijanske literature je izbral in pregledno označil M. Ferrigni. Na prvem mestu Italiji posvečenega oddelka je karakteristika spisa Benita Mussolinija »Roma sul mare«. Spis Duceja fašizma šteje Ferrigni med najznačilnejše prozo sodobnega italijanskega slovstva. Z njim v zvezi karakterizira tudi ostalo literarno dejavnost Duceja, ki je znan umetnik besede, državnika, čigar beseda je meč in čigar meč je beseda.

Politično delo Benita Mussolinija — čitamo v navedenem češkem priročniku — je tako močno, da se pred njim umika in bledi sleherni literarno razglabljanje forme, ki je v njem Mussolinijev delo izraženo. Če se izmaknemo vplivu mussolinijevske misli in zasledujemo samo njen formalni izraz, tedaj spoznamo, da ima ta »forma« nenavadno umetniško silo. Težko je ločiti misel od besede, saj sta v bistvu eno — forma je določena z vsebino, beseda je zvok misli, dejal bi, njeno glasbeno podlagljanje. Mussolinijevi »Scritti e discorsi« (Spisi in govori), v katerih so obdelani duševni motivi njegovega političnega mišljenja, prav kakor je v njih izražena sila volje, se lahko in se morajo vrednotiti ne le politično, marveč tudi kot literarno delo,

ki je imelo in bo še imelo nenavadno velik vpliv na italijansko literaturo. Tak vpliv je zapustilo njegovo žurnalistično delo in takega bo imelo tudi delo šefa italijanske vlade.

Ta publicist in govornik neizmerne sugestivne moči ima originalen stil, ki se odlikuje po jasni preprostosti in natančnosti. Največja umetniška vrлина Mussolinijeve proze je njena klena iskrenost, zategadelj se ne spena klena iskrenost, jasnost in udarnost njegovih izrazov tako očitne, da človek, ki čita njegove govore — brez tiste sugestivnosti glasu, ki je zanje značilna — takoj ugaane dramatični in glasbeni prizvok, ki ni nikjer niti malo govorniški izumetničen. Mnogi domnevajo, da se Mussolini poslužuje govorniških trikov in vidijo njihove sledove v njegovih govorih. V resnici je njih meditativna skladba tako globoka in refleksivnost tolikaj izenačena, da čutimo: brž ko se v glavi jasno izoblikuje kakšna misel, dobi takoj, brez slehernega nasilja, besedno obliko, ki se ji docela prilaga. Potemtakem ne more biti beseda ne o govorniški zvitosti in ne o improvizaciji. Prozne, vseskrat neprisliljene, jedrnat besede se včenjajo v stavke kakor členi v verigo in njih gibalna sila je misel. Zategadelj morajo oni, ki hočejo poznati sodobno italijansko prozo v vsej njeni stilistični dognanosti, češče prebrati Mussolinijeve »Scritti e discorsi«, ki so dokaj različni v tonu, vendar pa vsi silni, močni in precizni. Niso vedno in tudi niso vsi lahki za asimilacijo; nekateri

imajo to lastnost, da niso — kakor se pravi v italijanski — jed za vse zobe; toda njihovo jedro ima obilo vitaminov in je napolnjeno z aktivnimi prvini. Zaradi tega se Mussolinijeva proza uvršča med spise velikih italijanskih prozavstov, posebej se ob bok Machiavelliju, Galileju, Mazziniju in pisateljem drugačnega, vendar prav tako močnega umetniške sile, od Boccaccia do Manzonia, od Castigliona do Leopardija.

Samo tisti, ki je vaju govorniške gostobesednosti, — a da se ne izogne besednemu glumaštvu, — se lahko moti v presojo nju Mussolinijeve govorniške umetnosti. Samo tisti, ki se ne more otrestiti simpatij do pristranske argumentacije in govornje na političnih shodih, odkriva izumetničenost v Mussolinijevemu stilu. Mussolini je nekoč sam definiral svojo sposobnost kot rezultat volje in discipline in kot največjo, skoraj prezirljivo vzdržnost nasproti besedi, ki se ne spreminja v dejanje. »Sajaril sem«, pravi na nekem mestu, »o italijanski generaciji molčečih delavcev, strel sem po nji in poenostavil svoj stil tako, da sem odpravil vse, kar je dekorativno in odvečno; odstranil sem vso navlako bombastičnosti, sleherni odvečno besedičje, ki je bilo potrebno tedaj, ko so se Italijani sestajali, da bi se posvetovali o tem, kateri izmed italijanskih nesmrtnih knezov je gnil in kateri bo gnil postal.«

»Preberite prvi članek v »Popolo d'Italia« z naslovom »Audacia« (pogum) z dne 14. novembra 1914, čitajte govor z dne 13. januarja 1925, ali pa najobsejnejše in, če hočete, najučnejše njegove spise, ki se v njih polemika zaostruje v razlago zgodovine, na pr. predgovor k Machiavellijevemu »Principe«, ali »Dottrina del fascismo« (slovenski prevod iz l. 1940. Op. pre-

vajalca), ali pa govor »Roma antica sul mare« (Stari Rim na morju, 1925)! Slednji spis je, kakor pravi sam Mussolini, sinteza zgodovine antičnega Rima. V njem ni nikakega odkritja; za zgodovinarja ne pove nič novega. In vendar je opisanje zgodovinskih dogodkov nenavadno originalno; v spisu ni nobenega političnega doktrinarstva, zdi se kakor neizogiben rezultat matematičnega računa, ki ga sestavljata značaj tal in prebivalstva.

Ta dar poenostavlja dogodke človeškega življenja, dar, ki ga kaže Mussolini v dejanjih takisto kot v besedah, ima silen vpliv na italijanske pisatelje. Če bi pa vprašali, v čem je Mussolinijev stil vplival na italijansko slovstvo, bi ne mogli imenovati nobenega pesnika, ne prozaista in ne dramatika današnje fašistične ere, ker ga enostavno ni, odnosno, ker ni še viden. Pri vseh sodobnih pisateljih pa srečujemo težnjo po brezkompromisnem iskanku resnice in tipično stilo zgoščeno, ki nam postane najbolj očitna, če primerjamo na pr. katero stran D'Annunzijevega spisa s stranjo povojnega pisatelja naših dni. Vidimo, da pri današnjih pisateljih ni več odvečnega razkošja predstev, ni nobenega krotovičenja sintez ali luksuza izumetničenih besed; nasprotno besede kažejo nekako suho goloto, so natančno odmerjene in vrstni red je kar močno pravilen. Mussolinijev kulturni in umetniški program nujno zahteva te slovestvene vrline, saj se drugače ne bi bilo mogoče »približati narodu«.

Zgodovinske razlage Mussolinija so vredne branja že zavoljo tiste izvirnosti, ki smo opozorili na njo, ko je bila beseda o njegovem govoru »Stari Rim na morju«. Sem sodijo tudi »Roma nella sua eternità« (Rim v svoji večnosti), »Rina-

scimento nel Machiavellio« (Resnansa pri Machiavelliju), »Francesca e rivoluzione« (govor v parlamentu), razni pogledi na Risorgimento itd. Miselnost niso vsi ti sestavki novi, so pa novi v tem smislu, da nekatere reči, ki so komaj začele v knjige ali so bile v njih pozabljene, odnosno ob izidu neocenjene (kakor, postavimo, dela Alfreda Orianija), postanejo pri Mussoliniju življenje. Ostanjejo volja in doživljene resnice ter so vse posvečene z ognjem narodnega navdušenja in človeškega razumevanja. Mussolini je najbolj človeški pisatelj, govornik, državnik, kar jih je kdaj imela Italija, ker je najprej oje-klenel v življenjskem boju in šele pozneje dozorl s študijem knjig. To pa je bolj kakor kak drugemu vredno, da predstavlja »humanizem«, ne v smislu katedrske vede, marveč v smislu človeške simpatije; ne sentimentalnega, marveč tistega, ki je konkreten in dejalen. Zadoščajo že njegova močnata »Carta del lavoro« (Zakon dela) in socialni ukrepi za zaščito dela, materinstva in otrok v dokaz čustev, ki prevečajo odnose in govore tako močnega in globokega prizvoka.

Prva serija osmih zvezkov »Scritti e discorsi« obsega časovno razdobje 1914 do 1933.

Italijani odkrivajo Ljubljano

Izmed številnih dopisov, ki jih pošiljajo italijanski novinarji svojim listom iz glavnega mesta najmlajše italijanske province, iz Ljubljane, vpisujemo v našo kroniko dopis Arnalda Geraldinija »Il cicerone di Lubiana« v »Giornale d'Italia« z dne 29. maja. Pisec vodi z vso kramljijsko spretnostjo svoje čitatelje po Ljubljani, izražajoč upanje, da jo bodo mogli kdaj

Kronika

*** ZA OBNOVITEV NAROCNINE** smo poslali spoštovanim naročnikom polnočno. Prosim jih, da upoštevajo naše opozorilo in plačajo brez odloga naročnino za mesec junij, oziroma event. zamudniki tudi za zaostanek. Ponavljamo, da je pogodba o nezgodnostnem zavarovanju pri Zednjem zavarovalnici d. d. v polnem obsegu še dalje veljavna, toda pri nerednem plačevanju naročnine bi bila za prizadele naročnike ta pravica žal izgubljena. — Uprava Jutra.

*** Ducejeva nagrada žanckem in žanjcam.** Duce je izročil Fašistični zvezi poljskih delavcev vsoto 200.000 lir, ki naj se v enakih zneskih porazdeli med delavce, zaposlene pri žetvi.

*** Diplomiran je bil dne 28. t. m. na viso.** ki šoli Muzičke akademije v Zagrebu z odličnim uspehom g. Ali Dermelj iz Ljubljane iz šole g. prof. Humla. Tako je odlično dokončal svoj študij zopet eden naših mladih violinistov. Cestitamo. (—)

*** Na binkoštno nedeljo bo Potojska jama slovesno razsvetljena.** Planinsko društvo v Julijski krajini je za binkoštno nedeljo organiziralo izlet v Potojsko jamo. Vstopnina bo znana in je določena na 3.50 lire za osebo, za otroke pa 2 liri. Vstop v jamo bo dovoljen popoldne od pol 3. do 6. Tedaj b. jama tudi slovesno razsvetljena.

*** V Trstu se bodo vršili izpiti za mednarodno radiotelegrafijo.** V drugi polovici septembra se bodo v Messini, Rimu, Spezi in Trstu vršili izpiti za pridobitev mednarodnega spričevala iz radiotelegrafije pri trgovski mornarici.

*** Uporaba rentgenskih aparatov in žarkov.** Višji sanitarni svet je proučil predlog, ki mu ga je predložila italijanska ginekološka družba, in v katerem se je izrazila proti uporabi rentgenskih aparatov pri zdravljenju genetskih organov, ker lahko kvarno vpliva na plodnost. Višji svet je odredil, da se odpravi sterilizacija ženskih organov z žarki X, ki naj bi služila v terapevtske svrhe, razen v najnujnejših primerih. Vsak poseamezen primer mora biti odobren od prefekturne oblasti na podlagi posebnih zdravniških spričeval. Zdravniki, ki se ne bodo ravnali po tem predpisu, bodo kaznovani z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo do 5.000 lir.

*** Himen.** V nedeljo se je poročil Anton Novljan, trgovec z Iga, z gđc. Tončko Volčičev, posestnik iz Rete pri Škofji Loki. Priči sta bila ženinov brat g. Miha Novljan, posestnik iz Višnje gore, ter nevestin stric g. Jože Avguštin, želez. zvančnik v pokloju. Poročilo ju je nevestin bratranec g. Albin Avguštin, kaplan pri Sv. Križu pri Litiji. Bilo srečno!

Bramorje in voluharje

uniči preizkušeno sredstvo **BRAMORIN.** Navodila v drogeriji KANC — Ljubljana, Židovska 1.

*** Usoda vojnih ujetnikov bo kmalu znana.** Glavni odbor Rdečega križa v Beogradu bo v kratkem razposlal vsem pokrajinskim odborom liste vojnih ujetnikov, ki jih je doslej dobil. Obenem obvešča svoje, da se jim bodo ujetniki kmalu javili s posebnimi dopisnicami, kjer jim bodo sporočili tudi svoje naslove, tako da bodo lahko prišli z njimi v neposredno zvezo.

*** Vojni ujetniki v Srbiji.** Poveljstvo nemških oboroženih sil v Srbiji je izdalo novo uredbo o vojnih ujetnikih. Po njej se smatrajo za vojne ujetnike vsi moški Srbi in Slovenci, ki se nahajajo na zasedenem srbskem področju in ki so dobili pred ali med to vojno vojaške pozive ali so vršili dolžnosti v svojstvu vojaka in sicer tudi tedaj, če so jih nemške vojaške enote pustile na svobodo ter jim izdale zadevno potrdilo. Vsi ti se morajo najkasneje v roku 10 dni prijaviti občinam svojih bivališč ter morajo s seboj prinesiti orožje, vojaško opremo, obleko itd. Občine morajo napraviti spiske ujetnikov, ki bivajo na njihovem področju. Od okrožnih poveljstev bodo dobili ujetniki posebne objave, v katerih bodo tudi navodila za zadržanje in kretanje.

*** Tečaj italijanske. Dne 5. junija se** odpre novi tečaj italijanske za začetnike (dnevni in večerni). Šodobna uspešna metoda, uspeh zagotovljen! Vaje v čitanju, pisanju in govoru. Na razpolago prospekt. Informacije daje: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, telefon 43-82.

*** Strojišni tečaj.** Novi tečaj za strojišje (dnevni in večerni) prične v sredo dne 4. junija. Šodobna strojišnica, pisalni stroji raznih sistemov. Prospekt na razpolago! Informacije daje: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, telefon 43-82.

spoznati osebo, ko bodo po zmagoviti vojni spet uvedeni tisti ljudski vlaki, ki so omogočili Italijanom, da spoznajo samo Italijo. Izmed dveh točk, ki nudita panoramo mesta, si izbere pisec nebotičnik in z njegovih širokih kavarnskih oken razkazuje čitateljem zeleno in poetično dolino Save z Ljubljano. V tem živo zelenem okviru mu pokaže veliko mesto, vse rdeče od streh, ostro od konic in jasno kakor izdelki, ki so se pred malo časa prišli iz tovarne; pokaže mu novi del mesta okrog stadija z lepimi šolami, kakor je tista ljudska šola, ki je najobsežnejša in najbolj higienična v Sloveniji, pa nasmejljiva uradniške naselbine, kakor je železničarska, ki šteje dvanaest poslopj s stopenjindvajsetimi stanovanji, vmes med hišami pa so cvetoče trate, ki dajejo vsej mestni četrti značaj pravega parka...

Pri oknih na drugi strani kaže Ljubljana velike linije svoje moderne urbanistike in nudi tvojim zvedavim pogledom staro in novo v blagodejni ubranosti. Povsod se ciceronov pogled srečuje s šolami, zakaj Ljubljana je mesto, ki daje mnogo na šole in na kulturo svoje mladine. Zato pa ima stariš, brezstilni kolodvor, ki že dolgo ne ustreza zahtevam časa; piscu ni znano, kaj je storila Ljubljana, da bi popravila to svojo pomanjkljivost. »Morda sedaj...« — končuje ta odstavek, in vsak Ljubljančan bo besedici ponovil za gostom iz Večnega mesta.

Medtem ko kavarniška godba igra prav občutno preljudi Verdijeve »Traviate«, ne pozabi prijatelj vodnik dostaviti, da je Verdi eden izmed glasbenih ljubljencev tega zelo muzikalnega mesta — musicalissima città, se izraža v svojem donečem superlativu. Potlej krene s čitateljem krilcem krazem po mestu, ki je zgrajeno po resnih osnutkih, kakor je resno njegovo prebival-

*** Tihotapska strast** je menda ena najhujših. Nešteto ljudi jo je moralo plačati s smrtjo. Kljub temu pa tihotapjenje noče in noče nehati. Mnogi prehajajo zdaj nedovoljeno čez mejo samo zato, da uredijo svoje zadeve in ker se dovoljenje za prestop meje težko dobi. Tudi 25 letni posestnikov sin Jakob Stenovec iz neke vasi pri Smledniku je hotel brez dovoljenja prečkati mejo. Imel pa je nesrečo. Opazil ga je nemški obmejni stražnik in za njim streljal. Stenovec je krogla zadela in so ga morali prepeljati v ljubljansko bolnišnico.

*** Val zasebni nameščenci in trgovski pomočniki,** katerim je bila zadnji čas odpovedana služba, naj se javijo v Delavski zbornici na Miklošičevi cesti, kjer bodo izpolnili posebno vprašalno polo. Pripravlja se akcija, da bodo interesi zasebnih nameščenecv kar najbolj zaščiteni.

*** Dva utopljena.** Perice, ki so se dni prale na bregu Soče pri Pevm, so opazile, kako voda vala človeka s seboj. Priklale so druge na pomoč, da so utopljena potegnili k bregu. Neznane, ki je bil 40 do 45 let star, se je po vsej priliki že kakšen mesec nahajal v vodi, saj je bilo truplo že precej razpadlo. Ne da bi bili mrtveca prepoznali, so ga prenesli na pokopališče v Pevm in ga zagrebli. — V Idriji pa so našli truplo prosjaka Lovrenca Križnika iz Zagode pri Idriji. Po sodnem ogledu so truplo pokopali na idrijskem pokopališču.

*** Avtobus podri kolesarja.** Na cesti med Trzicem in Trstom je neki avtobus podri 43 letnega šoferja Gustava Krasnega, stanujočega na largo Nicolini v Trstu, ki je hitel na kolesu po cesti. Pri padcu si je Krasni zlomil levo roko in si nalomil ključnico. Ranjenega je pobral neki avtomobilist in ga prepeljal v bolnico Regina Elena.

Ljubljana

u— VODNIK PO LJUBLJANI, ki smo ga nameravali izdati kot prilogo jutrišnji (binkoštni) številki, bo na željo zainteresiranih krogov prilagojen knjigi »Vodnik po Ljubljani«, ki v kratkem izide v italijanski.

u— Ze dva dni imamo solčno vreme. Letošnji maj je bil izredno deževen. V cellem je bilo kar 22 deževnih dni. Nekajkrat se je zvedrilo in že smo mislili, da se je oglašila prava pomlad. Toda vedno smo se prevarili. Začelo je znova deževati. Posebno hudi nalivi so bili v drugi polovici meseca. V četrtek ponoči je še močno deževalo in grmelno, proti jutru pa se je zjasnilo. Solnce ni imelo prave moči in pihal je tudi hladen veter, potem pa se je vreme počasi umirilo in v petek in včeraj je bil že prav prijeten sprehod po solncu. Ker se je nebo zvedrilo ob mlaju, lahko upamo, da bo stalo saj nekaj dni stalno in toplo solčno vreme.

*** Evzev Hrašovec.** V Škrabčevi ulici je v sredo 28. maja umrl g. Evzev Hrašovec, višji inšpektor državnih železnic v pok. Pokojni je med drugim dolga leta služboval pri direkciji državnih železnic na Dunaju, po prevratu pa v Ljubljani. S svojim zdravim humorjem in blagim značajem si je povsod pridobil širok krog dobrih prijateljev in znancev. Po upokojitvi si je izbral kot bivališče v Ljubljani mirni kotiček pod Rožnikom, svoj zadnji dom pa pri Sv. Križu, kamor se je v petek vršil pogreb z žal. Pokoj njegovi duši, preostlim naše iskreno sožalje!

u— Skupina mariborskih slovenskih igralcev je začela z delom. Pripravljajo »Ano Christie« znamenitega dramatika O'Neilla in že po romanu popularno dramo »Via mala« Johna Knittla. Predstave se bodo vršile v dramskem gledališču vsak ponedeljek in petek in začno v bodočem tednu. V skupini so: gđc. Kraljeva in Starčeva, in gg. Blaž Franjo, Kostil Milan, Košta Jst, Kovič Jože, Kovič Pavle, Malec Peter, Nakrst Rado in Škrbinšek Vladimir.

u— Pokojnine za mesec junij bo pošta Ljubljana 1 dostavljala v ponedeljek dne 2. junija. Upokojeenci se naprošajo, da počakajo pismonošo v svojih stanovanjih.

u— Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote od 20. ure do nedelje od 20. ure mestni višji zdravnik dr. Ciber Fran, Srbska ulica št. 7/I, telefon št. 36-41, in od nedelje od 20. ure do torka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak Gvido, Tyrševa cesta 62/I, telefon št. 27-29.

u— Opozorjamo na današnji koncert tenorista Slavka Lukmana, o čigar pevskih vrlihah pričajo mnogobrojne kritike, ki jih pevec vedno dobiva po svojih uspehih nastopih.

stvo, in racionalnih, kakor so racionalni njegovi izobraženci... V veliki zelenici, v tivoliskem parku, srečuje senco maršala Marmonta, ki je dal zamisel tega parka; občuduje njegove s cvetjem pokrite grede, ogromno, dvajset do trideset metrov visoko drevje, njegove fontane in senčne steze, njegovo bujno rastlinstvo, med katerim skačejo krotke vervece in jemljejo hrano kar iz rok.

Zdaj našteva pisec ljubljanske spomenike. Posebej se zaustavlja pri spomeniku bežečega genija ter romantične dežele, pesnika Franceta Prešerna. Italijanskemu informatorju niso znani spori zaradi žačeve stvaritve, toda Prešernov duh se neugnano dviga nad materijo spomenika in vsak Ljubljančan, ki gre mimo njega, se lahko spomni plavalce in nežne Julije Primčeve, ki je bivala nekaj korakov dalje. In Julija je bila »Charlott« tega slovenskega »Wertherja«. Pisec citira v italijanskem prevodu dve kitici Prešernove sere-nade »Pod oknom«. Čujmo, kako zvane v Dantejevem jeziku:

Splende la luna
Battano le ore
Tarde alla torre
Della città.
Ma nell'angoscia
Ch'arde il mio core
Non dormo e pace
L'alma non ha.

Tu sei, mia bella,
Tu la cagione
Dei miei tormenti
Dei miei sospiri.
Smarrito ho il sonno
E la ragione
Di notte e giorno
Mi fai languir.

Pohvalno omenja Geraldini »plemenito

KOPALIŠČE NA LJUBLJANCI OTVORJENO

u— Smrt blage žene. V četrtek je na Tržaški cesti št. 5, po dolgi in mučni bolezni umrla gospa Ivana Erženova, upoko-jenka tobačne tovarne. Pogreb bo v soboto ob 4. z žal. Blagi pokojnici bomo ohranili trajen spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

u— Združenje brivcev in frizerjev v Ljubljani obvešča cenjeno občinstvo in članstvo, da se uvaja s 1. junijem do 31. avgusta poletni čas dela in sicer: od pol 8. do 12. in od pol 15. do 19. Ob sobotah in dnevih pred prazniki, pa se obratuje normalno, to je od pol 8. do 12. in od 14. do 20.

u— Birmovanje v ljubljanski stolnici. Kakor vsako leto, bo tudi letos birmovanje v stolnici na oba binkoštna praznika. V nedeljo ob 9. škofova pontifikalna maša, po maši, približno ob 10, pa se bo pričelo birmovanje. Vhod v cerkev je med birmovanjem le skozi glavna vrata, izhod le skozi stranska. Za red v cerkvi pa bodo skrbeli reditelji. Zadnji blagoslov bo dopoldne trikrat: ob 11., ob 12. in ob koncu birmovanja. Popoldne se prične birma ob 3 in bo zadnji blagoslov ob sklepu birmovanj. Na binkoštni ponedeljek bo pontifikalna maša ob 10, birmovanje pa se bo pričelo ob 11. Zadnji blagoslov bo ob sklepu. Popoldne ne bo birmovanja.

u— Nov grob. Nenadno je preminul in zapustil ljubljene svoje upokojelec dr. železnice Josip Boben. Za njim žalujejo soproga Marija roj. Jerajeva, trije sinovi in sestra. Pogreb blagoga pokojnika bo v soboto ob 17. uri iz hiše žalosti, Podjunska ulica 4, na pokopališču v Dravljah. Pokoj-nemu blag spomin, žalujočim svojem pa naša iskreno sožalje.

u— Rdečemu križu za begunce je name-sto venca na krsto blagopokojnemu g. Cirilu Pircu darovala rodbina Vinka Strca, uradnika Jadranske zavarovalne družbe, 300 din in rodbina davčnega inšpektorja Ivana Meška 200 din. Denar hrani blagajna »Jutra«.

u— Pokrajinski odbor Rdečega križa prosi članice vseh onih organizacij, katere so obljubile sodelovanje, da se blagovoljijo zglasti v pisarni Rdečega križa na Gospo-vestski cesti št. 2 med 9. in 12. uro dopoldne ali 3. in 5. uro popoldne.

u— Živilski trg je bil včeraj slabo založen. Mesarjev zaradi brezmesnega dne sploh ni bilo na trgu. Zato je bil živinčevih ribj trg. Prodajali so morske ribe, toda le sardelice po 28 din kg, tudi v sladkovodnih ribah ni bilo velike izbire, cena pa jim je bila od 30 do 40 din. Največ je bilo napro-daj žabjih krakov, ki so imeli ceno po veli-kosti. Najbolj so šle v denar sardelice. Na Vodnikovem trgu so bile močno zastopane le Trnovčanke in Krakovčanke, ki so pripeljale veliko zelenjave. Kmetice je bilo malo in je zato razumljivo, da je okoli vsake bila gruča gospodinj. Vsaka je hotela dobiti vsaj malo mleka ali sira, ker jaje in sirovega masla včeraj ni bilo naprodaj. Uvožene solate in druge zelenjave je bilo dovolj na trgu. Manjkalo tudi ni jabolk, češenj in pomaranč. Stiska pa je bila za kisljo zelje. Moramo ga uvrstiti med živila, ki se že težko dobe na trgu. Mestna občina je v svojih prodajalnah prodajala le fižol in kašo, kar so oboje gospodinje prav pridno kupovale.

Pred prvim startom atletov Razgibani prazniki na sportnih terenih z atletskimi in in nogometnimi prireditvami

V nedeljo se bodo po dolgem odmoru spet sestali vsi naši najboljši atleti in tako tudi oni otvorili na novo odprto sezono. Njihove vrste so zaradi zadnjih dogodkov rešene nekoliko okrnjene, toda ne glede na to bi kot celota — to je treba vedno znova naglasiti, da bi bili v sedanjih razme-tah najhiti spori med klubi lahko še usodnejši, kakor so bili prej — dali še dovolj močan klub, ki bi lahko povsod nastopal z uspehi.

Atletska zveza je izgubila odlične moči, kakor inž. Stepišnika, Mavsarja, Pleterška, Gorskina in še druge, ki jih bo vse težko pogrešila. Nekoliko jo pač lahko tolaži to, da je medtem prislo v Ljubljano nekaj atletov iz Maribora, med njimi Lončarič, Lužnik, Gracjanski in Bačnik, ki bodo v nedeljo že vsi na startu. Razen tega je v Ljubljani tudi Zagrebčan Lušicky, ki bo verjetno tudi vstopil v domače vrste. O Kilarju, lanskem balkanskem prvaku v desetboju, pravijo tudi, da se bo z Jesenic preselil v Ljubljano in ostal v naši sredi. Enako nekako tudi še pričakujemo odličnega metalca kopja Mavsarja, vendar njegovo sedanje bivališče trenutno ni znano.

O udeležbi pri posameznih disciplinah na nedeljskem mitingu bi bilo na kratko navesti naslednje:

V teku na 100 m bodo nastopili Lončarič, Polak, Kolenc, Lušicky in Gracjanski, razen Račiča, ki ga zaradi pomanjkanja treninga še ne bo v tej točki. V teku na

14. lekcija. Lezione quattordicesima.

Prevod vaje v 13. lekciji: Potrà venire vostro fratello domani da noi? No caro amico, non avrà tempo. Dove abiteranno (alloggeranno) questi forestieri quando saranno a Venezia? Stasera sarò al teatro, domani mattina al caffè, a mezzogiorno all'albergo, domani sera nella trattoria, dopo domani starò in casa tutto il giorno. Che camera piglierete (prenderete) in affitto? Prenderemo la camera via S. Nicolò, quella nella via S. Antonio non è ariosa né soleggiata. Quanto tempo resterete a Roma? Perché non partirai domani con tuo fratello? Quando pagherete la pignore al padrone di casa? A che ora ceneremo stasera? Se tu vuoi, ti troverò una camera tranquilla e spaziosa con ingresso indipendente. Quanto costeranno questi stivali? Non so ancora, ci accorderemo sul prezzo domani.

Gremo na obisk. Facciamo visita.

Per far visita a una data persona, andiamo nella strada e al numero dove essa sta di casa, e domandiamo alla portinaia l'indicazione del piano: »Scusate, sta qui il signor N.? A che piano? — Si signore, al terzo, alla destra.« Arrivati all'uscio soniamo il campanello e domandiamo alla donna di servizio (serva, domestica) o al servitore che ci apre: »È in casa il vostro padrone? Riceve la signora? Potrei parlare col signor N.? Avrei da parlare col signor N. per un affare urgente.« Ci risponderanno p. es.: »La signora non è in casa, è uscita. — Il signore non c'è, è in viaggio. — Il padrone è occupato, vi prego di ripassare domani alla stessa ora,« oppure affermativamente: »Si signore, riceve, passate pure. Chi devo annunciare? Mi favorite il vostro biglietto? Favorite (accomodatevi) intanto un momento in questo salotto, vado subito a avvertire i padroni.«

malo in je zato razumljivo, da je okoli vsake bila gruča gospodinj. Vsaka je hotela dobiti vsaj malo mleka ali sira, ker jaje in sirovega masla včeraj ni bilo naprodaj. Uvožene solate in druge zelenjave je bilo dovolj na trgu. Manjkalo tudi ni jabolk, češenj in pomaranč. Stiska pa je bila za kisljo zelje. Moramo ga uvrstiti med živila, ki se že težko dobe na trgu. Mestna občina je v svojih prodajalnah prodajala le fižol in kašo, kar so oboje gospodinje prav pridno kupovale.

Se non conosciamo il signor N. quando entra dopo pochi minuti, domandiamo inchinandoci: »Ho l'onore di parlare col signor N.? E lui risponderà: »Si signore, a che debbo il piacere della sua visita?« oppure: »In che posso servirvi?« E noi: »Non vorrei abusare della vostra cortesia, ecco dunque in due parole di che si tratta.

Vocaboli.
far visita (andare a vedere) obiskati, dato dan, določeno, la persona oseba, la strada cesta, ulica, la portinaia hišnica, il portinaio hišnik, l'indicazione pojasnilo, il piano nadstropje, scusare oprostiti, sta qui? (di casa je izpuščeno) stanuje tu? al terzo (piano) v tretjem (nadstropju), dèstro desen, a destra na desno, sonare il campanile pozvoniti z zvoncem, la donna di servizio (la serva, la domestica) služkinja, il servitore sluga, aprire (lilla) odpreti, ricevere spreje(ma)ti, in (a) casa doma, avrèi imel bi, un affare zadeva, urgente nujen, potrei bi mogel (jaz)? uscito = part. p. uscire iti veni, il signore non c'è gospoda ni, occupato zaposlen, pregare prositi, ripassare zopet priti, lo stesso isti, affermativamente pritrilno, passare iti mimo, vstopiti, pure kar, samo, devo al debbo moram (dovere), chi devo annunciare koga naj naznam, mi favorite ali mi izvolite dati, il biglietto posetnica, intanto med tem, un momento trenotek, il salotto salonček, avvertire obvestiti, entrare vstopiti, pochi minuti malo (nekaj) minut, inchinandoci med tem ko se priklonimo, inchinarsi prikloniti se, l'onore čast, il piacere veselje, a che debbo il piacere čemu se imam zahvaliti za veselje da..., servire služiti, in che posso servirvi s čim vam morem biti na uslugo, vorrei hotel bi (volere), abusare zlorabiti, la cortesia prijaznost, vlnudnost, dunque torej, si tratta di gre za.

nedeljo počiva, brez vsakega sporeda na nogometnih terenih, se je zdaj situacija bistveno spremenila — in sicer niti ne slabo. Oba dneva bosta izpolnjena s prav zanimivim prijateljskim sporedom, ki ga bodo seveda izvedli samo domači nasprotniki, to pot vse kakor že s sodelovanjem nogometašev iz italijanske vojske, ki biva sedaj v Ljubljani.

Eno prizorišče teh tekem bo v nedeljo in ponedeljek dopoldne igrisče SK Mladike na Kodeljevem, kjer bodo igrali za dva priložnostna pokala. Spored je razdeljen takole:

V nedeljo ob pol 10. Ljubljana-Jadran in ob pol 11. Mars-Mladika ter v ponedeljek ob pol 10. premaganca in ob pol 11. zmagovalca prejšnjega dneva.

Vstopnina k tekam bo nizka.

Drugi privlačnejši del binkoštnega sporeda v nogometu bo na igrisču SK Ljubljane. Spored se bo prvi dan v nedeljo začel ob 14.15, drugi dan pa ob 15.30, glavni tekmi pa bosta vsakokrat ob 17.30. Nedeljski spored bodo otvorili subjuniorji Mladike in Ljubljane, v naslednji tekmi se bosta pomerili moštvi 13. topniškega polka in Marša, v glavni tekmi pa bosta nastopili enastorici Ljubljane in 79. čete brzojavcev. Revanžni tekmi bosta na binkoštni ponedeljek tako, da bodo pari za-menjani in bo najprej moštvo brzojavcev igralo z Marsom, topničarji pa z Ljubljano.

Obe vojaški moštvi sta zadnji čas pridno trenirali in bosta gotovo lahko pokazali dober nogomet. Zlasti moštvo brzojavne čete ima v svojih vrstah nekaj igralcev iz lige B in C, ki so znani tudi po Italiji kakor Pedrone, (srednji krilec), Strobbe (levi branilec), Filicori (desni krilec) in Giusti (srednji napadalec).

Vstopnina k tekam bo znatno znižana.

SLAZ (službeno). Naprošamo naslednje gg. sodnike, naj sodelujejo pri mitingu SK Plagine: Gorjanc, Kermavner, Finc, Hvale, Soukal, Zupančič, Cuderman, Glavnik, Stropnik, Zebot, Trtnik, Premrl, Megušar, Nagy. Ker bo prireditelju točno ob 10., naj bodo naprošeni na prostoru vsaj ob pol 10., zaradi kratke seje. Vhod s Tyrševe ceste.

Zanimiv spored z žogo

Čeprav se je zdelo, da bodo binkoštni prazniki glede na to, da na hitro roko organizirano tekmovalce za pokal SNZ to

se letos spominja češki narod stoletnice rojstva svojega velikega skladatelja, svetovno znanega Antonina Dvořáka. V Pragi so imeli v teku maja vrsto smotno zasnovanih jubilejnih prireditev, izmed katerih so glasbeni večeri prikazovali Dvořáka in njegovo šolo. V ospredju zanimanja je bilo osem velikih glasbenih prireditev, štiri so bile posvečene Dvořáku, po dve pa njegovima najznamenitejšima učencema in nadaljevalcema, Vitezslavu Novaku in Josifu Suku. Med drugim so vzporedili Dvořákov operi »Rusalko« in »Jakobina« ter priredili koncerte z »Requiem« in s simfoničnimi skladbami. Vseh osem poglavitnih glasbenih prireditev v okviru Dvořákovega maja je vodil Václav Talich.

Tako je Praga v svojem najlepšem mesecu, ko je po rebreh Hradčan, na zelenem Petřinu in na starodavnem Vyšehradu cvelo drevje, proslavila spomin enega svojih glasbenih genijev. Dvořákovu truplo počiva na svetih tleh Vyšehrada, kjer daje češki narod mirno in sončno počivališče svojim največjim sinovom. Na grob skladatelja »Rusalko« so v majniških dneh romali desetisočji Čehov, da se po starem običaju poklonijo svojemu velmožu. Tu blizu počiva od l. 1939 tudi pesnik »Maja«, poet rož in grlic, ljubezni in smrti, mladi Prešernov prijatelj K. H. Mácha, čigar kosti so bili prenesli iz sudetskikh Litoměřic, da najdemo končni mir tam, kjer počiva Smetana, Dvořák, Vrhlický, Sv. Čech in toliki drugi sloveči možje češkega naroda.

Književna nagrada lista »Corriere della Sera«. Veliki milanski dnevnik »Corriere della Sera« je ustanovil Mussolinijevo nagrado za književnost, ki jo je Italijanska akademija podelila epiku Brunu Ciognanu. Nagradjenec je spisal povesti iz vsakdanjega življenja, izmed katerih se posebej odlikujejo »Villa Beatrice« in »Doba

pravljice«. Veliko pozornost je vzbudilo njegovo avtobiografsko delo »L'Età favolosa«, ki je izšlo lani in za katero mu je bila podeljena omenjena nagrada v višini 200.000 lir.

Priprave za podelitev italijanskih umetnostnih nagrad. Listi poročajo o obsežnem delu, ki ga izvršuje žirija v zvezi z blizajočo se podelitvijo največjih umetnostnih nagrad v Italiji »Premio Cremona«. Te nagrade znašajo skupno 125.000 lir, prva nagrada pa je odmerjena na 50.000 lir. Letošnje tekmovalce italijanskih umetnikov je zelo živahno, saj je bilo predloženih 250 del, izmed katerih je žirija izbrala že 70 odstotkov kot primerna za razstavo, ki se prireja v zvezi s »Premio Cremona«. Izredni odziv pričuje, da italijanski upodabljajoči umetniki tudi v vojnem času živo in zanosno uveljavljajo svoje sposobnosti in zastopajo svoja umetnostna stremjenja.

Gostovanje berlinske opere v Parizu. Od 15. do 27. maja je v Parizu gostovala berlinska opera.

Berlinska filharmonija je priredila turnejo po Španiji in Portugalski, kjer je priredila 17 koncertov pod vodstvom dirigentov Rotherja in prof. dr. Böhma.

Ruski skladatelj P. G. Česnokov je umrl pred dnevi v Parizu. Bil je eden izmed predstaviteljev zborovske kompozicije. Njegove skladbe za zbor štejejo med najpomembnejše vrste v novejši ruski glasbi.

Iz zagrebškega gledališča. V Zagrebu je bila te dni premiera Ibsenove drame »Stavbenik Solness« v režiji Ka Mesarića.

Poletne glasbene tečaje za tuje prirede letos Nemci v Salzburgu in v Potsdamu. Trajali bodo od maja do septembra. Program obsega tečaje za dirigente orkestrrov, za violiniste, čeliste in druge instrumentaliste, za operno režijo, za operno petje itd.

Zapiski

DVOŘÁKOV MAJ V PRAGI

Prško Narodno gledališče (divadlo) je skupno z Veliko filharmonijo in v češkem radiem izvršilo velikopokozno zasnovani načrt »Dvořákovega maja«. Kakor znano,

